

Protocollen Gezondheid 2024

Kinderopvang
Stap Voor Stap

Inhoudsopgave

Protocol gezondheid	3.
- Persoonlijke hygiëne	3.
- Schoonmaken en desinfecteren	7.
- Voedselveiligheid	12.
- Dieren	15.
Protocol binnen- en buitenmilieu	17.
- Algemeen	17.
- Gezonde binnenlucht	17.
- Planten en bomen in en om het gebouw	21.
Protocol ziekte	23.
- Infectieziekten	23.
- Weerstand en immuniteit	24.
- Zieke kinderen	25.
- Verschillende ziektebeelden	26.
Protocol medicatie	59.
Protocol zon en hitte	60.

Protocol gezondheid

Persoonlijke hygiëne

Handhygiëne

Via de handen worden de meeste ziekten verspreid en overgebracht. Het is daarom belangrijk voor de beroepskrachten én de kinderen om de handen goed schoon te houden door deze te wassen met water en zeep en goed af te drogen om ziekteverspreiding te beperken. De instructies voor het handen wassen staan hieronder beschreven.

- Was handen vóór:
  - het bereiden of aanraken van het eten en flesvoeding;
  - het eten of helpen bij het eten;
  - het verzorgen van een wond;
  - het aanbrengen van crème of zalf.
- Was handen na:
  - het bezoek aan het toilet;
  - het verschonen van een luier;
  - het afvegen van de billen van een kind;
  - het contact met lichaamsvocht zoals speeksel, braaksel, ontlasting, wondvocht of bloed;
  - het verzorgen van een wond;
  - bij zichtbaar of voelbaar vuile handen;
  - het hoesten, niezen of het snuiten van de neus (ook bij gebruik van een zakdoek);
  - het buitenspelen;
  - het contact met vuil textiel, afval of de afvalbak;
  - het schoonmaken;
  - het uittrekken van handschoenen.
- Houd de nagels kort en schoon.

Bacteriën en virussen zijn overal, op deurknoppen, tafels, telefoons en andere voorwerpen, apparaten en materialen. Sommigen kunnen ziekteverwekkend zijn. Een van de meest voorkomende manieren waarop ziekteverwekkers worden verspreid, is via de handen. Door regelmatig handhygiëne toe te passen wordt de kans dat u of iemand uit uw omgeving ziek wordt klein.

Pas voor een goede handhygiëne onderstaande regels toe:

- Was uw handen met water en vloeibare zeep als ze zichtbaar vuil zijn. Gebruik dan geen desinfecterend middel (handalcohol); door zichtbaar vuil vermindert namelijk de werking.
- Zijn uw handen niet zichtbaar vuil? Dan mag u kiezen of u uw handen wast óf desinfecteert. Pas de manieren echter niet allebei toe; de huid droogt dan te veel uit en beschadigt sneller. De handen worden voldoende schoon als u ze alleen wast of alleen desinfecteert.

HOE ONTSMET IK MIJN HANDEN met handalcohol ?

1a

Neem een handvol handalcohol (ongeveer 3 ml)

1b

HOE WAS IK MIJN HANDEN met water en zeep?

Bevochtig de handen met water

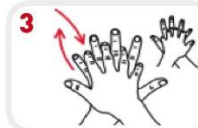
1

Neem een voldoende hoeveelheid zeep

2

Wrijf de handpalmen tegen elkaar

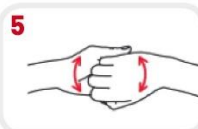
3

Wrijf de rechter handpalm over de linker handrug en omgekeerd

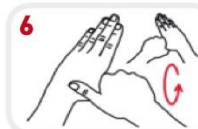
4

Wrijf de rechter handpalm tegen de linker handpalm met de vingers van beide handen tussen elkaar

5

Breng de achterkant van de vingers in de andere handpalm en wrijf de vingers tegen deze handpalm heen en weer

6

Wrijf de duim van elke hand in met de palm van de andere hand

7

Wrijf de vingertoppen van elke hand draaiend in in de palm van de andere hand

8

Spel de handen goed af zodat alle zeepresten verwijderd worden

9

Dep de handen droog met een wegwerphanddoekje

10

Sluit de kraan met het wegwerphanddoekje zodat de handen niet opnieuw besmet worden

20 à 30 sec

40 à 60 sec

Hoesten en niezen

Door hoesten en niezen, kunnen ziekteverwekkers zich verspreiden via de lucht. Als een kind deze lucht vervolgens inademt kan hij ziek worden. Door te hoesten of te niezen in de handen, kunt u of het kind de ziekteverwekkers verder verspreiden via de handen, bijvoorbeeld bij handen schudden of het aanraken van voorwerpen.

Stoffen zakdoeken of tissues hergebruiken maakt dat u de infectieziekten verder verspreidt of de kans geeft om deze te laten groeien in de zakdoeken. Een goede hoest- en nieshygiëne vermindert de verspreiding van de ziekteverwekkers.

- Hoest of nies in een papieren zakdoek of anders in de mouwen.
- Hoest of nies je in je handen, was ze daarna onder de kraan.
- Gooi papieren zakdoeken na gebruik meteen weg. Pas een goede handhygiëne toe, zoals beschreven staat.

Hygiëne tijdens het verschonen

Tijdens het verschonen van de luiers kunt u urine of ontlasting op uw handen krijgen, ook al kunt u dit niet (altijd) zien. In urine en ontlasting kunnen ziekteverwekkers zitten. Tijdens het verschonen van een kind, kan er urine of ontlasting op het verschoonkussen komen. Daarom is het nodig om hygiënisch te werken en het verschoonkussen goed schoon te houden.

Het gebruik van handschoenen is onder normale omstandigheden niet nodig. Handen wassen met water en zeep is toereikend.

Bij een infectieziekte-uitbraak kan (via ontlasting) overdracht van de ziekte plaatsvinden. Laat u zich in die situaties door de GGD(Gemeentelijke Gezondheidsdienst) adviseren over de te nemen maatregelen. Handschoengebruik is in geval van een infectieziekte-uitbraak een preventieve maatregel voor verdere verspreiding, maar dient ook ter bescherming van de medewerker.

- De verschoonplaats is in de buurt van een kraan met zeep en handdoekjes die gelijk in de wasmand gaan en gescheiden van de voedselbereidingsplek.
- Om het verschoonkussen zit een hoes en een hydrofiele luier op de plaats van de billen van het kind. Na elke poepbroek wordt de hydrofiele luier vervangen voor een nieuwe. De hoes van het verschoonkussen wordt elke avond vervangen.
- De handdoekjes, hydrofiele luiers en verschoonkussenhoezen worden op 60 °C gewassen.
- Vervang het verschoonkussen direct als het beschadigd is.
- Gooi de gebruikte luier na het verschonen direct in de daarvoor bestemde prullenbak. Om poepluiers wordt eerst een boterhamzakje dichtgeknoopt.

In bepaalde gevallen zijn handschoenen noodzakelijk om het infectierisico te verkleinen. Dit is onder normale omstandigheden niet nodig. Het dragen van handschoenen is wél vereist in situaties met een verhoogde kans op besmetting, bijvoorbeeld bij een infectieziekte-uitbraak. Laat u hierover door de GGD(Gemeentelijke Gezondheidsdienst) adviseren. Handschoenen moeten van latex of nitril zijn, en aan een aantal NEN(Nederlandse norm)-normen voldoen. Wij gebruiken latex wegwerphandschoenen die aan de volgende eisen voldoen:

- ze zijn gemaakt van latex of nitril;
- ze komen uit een verpakking waarop een CE(Conformité Européenne)-markering staat ; **CE**
- op de verpakking staat de naam en het adres van de producent. Als dit geen adres binnen de EU(Europese Unie) is, moet ook de naam en het adres van de EU-vertegenwoordiger vermeld zijn.
- Heeft u een latexallergie type I of vermoedt u dat u allergisch bent? Gebruik dan nitril. Raadpleeg bij twijfel uw arts.
- Vermijd contact met deurklinken, telefoons en andere apparaten en materialen wanneer u handschoenen draagt.
Dit om besmetting van de handschoenen of van de omgeving te voorkomen.

Gebruik handschoenen eenmalig. Trek handschoenen na gebruik direct binnenstebuiten uit, zonder hierbij uw polsen aan te raken, en gooi ze weg. Pas daarna handhygiëne toe.

Toiletgebruik

Op handen en sanitair kan urine en ontlasting komen na een toiletbezoek. Vuile handen kunnen ziekteverwekkers op verschillende oppervlakten verspreiden. Denk hierbij aan de spoelknop, de kraan, de handdoekhouder, de lichtschakelaar of de deurkruk.

- Houdt u zich aan de instructies voor het handen wassen.

Schoonmaken en desinfecteren

In vuil en stof kunnen ook ziekteverwekkers zitten. Door regelmatig schoon te maken, haalt u veel van deze ziekteverwekkers weg. Hierdoor verkleint u de kans om ziek te worden.

Er is een verschil tussen schoonmaken en desinfecteren. **Schoonmaken** is stof en vuil verwijderen en hierdoor ook de meeste ziekteverwekkers, bijvoorbeeld door te stofzuigen of te dweilen. **Desinfecteren** is het verwijderen van ziekteverwekkers, tot een zo laag niveau dat deze niet meer ziekmakend zijn. Dit doet u pas ná het schoonmaken en in bepaalde situaties zoals bij een uitbraak van een ziekte.

Schoonmaken

Goed schoonmaken kost tijd. Als er onvoldoende schoongemaakt is, kunnen er ziekteverwekkers achterblijven of zelfs verspreid worden.

Voor het goed schoonmaken hanteren wij:

- Maak schoon van 'schoon' naar 'vuil' en van 'hoog' naar 'laag'.
- Meubels en voorwerpen maakt u schoon met een allesreiniger van een huishoudelijk schoonmaakmiddel.
- Gebruik schoonmaakmiddelen volgens de instructie op de verpakking.
- Ververs zichtbaar vies sop direct.
- Maak schoonmaakmaterialen na gebruik schoon.
- Maak de vloer schoon met een schone dweil of een mop.
- Gebruik altijd schone doeken, wissers, en wegwerpsponzen.
- Was doeken op 60°C.

Droog schoonmaken

Droog schoonmaken kan op verschillende manieren gedaan worden: door afstoffen, vegen of stofzuigen.

Afstoffen is het schoonmaken van oppervlakken met een droge of vochtige doek. Zo komt het stof niet meer in de lucht.

Vegen is het schoonmaken van een gladde vloer met een bezem. Zo verwijdert u stof en vuil dat los op de vloer ligt. Let op! Bij teveel stof kunnen er stofdeeltjes opwaaien. Overweeg of het beter is om te stofzuigen.

Stofzuigen is ideaal voor het schoonmaken van een tapijt. Het nadeel bij het stofzuigen is dat de stofzuiger zeer fijne stofdeeltjes terugblaast en in de lucht verspreidt.

Microvezeldoekjes

Tegenwoordig wordt er steeds meer gebruik gemaakt van microvezeldoekjes. Doordat de vezels in deze doekjes zijn gesplitst, hebben microvezeldoekjes een veel groter oppervlak dan katoenen schoonmaakdoekjes. Zo kunnen microvezeldoekjes vuil en ziekteverwekkers veel beter opnemen dan gewone schoonmaakdoekjes. Bovendien raspen de vezels het vuil los, waardoor u vlekken gemakkelijker verwijdert. U kunt microvezeldoekjes zowel droog als vochtig gebruiken.

Voor een optimaal resultaat gaat u als volgt te werk:

- Gebruik de microvezeldoekjes met of zonder schoonmaakmiddelen.
- Wilt u de doekjes vochtig gebruiken? Maak ze dan vlak voor gebruik licht vochtig onder de kraan of met allesreiniger, vermengd met water.
- Vouw de doekjes voor gebruik een aantal keer dubbel, zodat er meerdere vlakken ontstaan. Gebruik een nieuw, schoon vlak zodra de werking minder wordt.
- Stop vuile microvezeldoekjes direct in de was.
- Was de doekjes op 60°C.
- Droog gewassen microvezeldoekjes volgens de gebruiksinstructie. Let op: niet alle microvezeldoekjes kunnen in de droogtrommel. Berg de doekjes nooit vochtig op; hierdoor kunnen ziekteverwekkers uitgroeien.

Afvalverwerking

Afval kan een bron van ziektekiemen zijn. Bovendien trekt afval ongewenste dieren aan. Daarom moet de opslag en afvoer van afval aan bepaalde eisen voldoen.

Huishoudelijk afval is het afval dat dagelijks in een instelling wordt geproduceerd, met uitzondering van grofvuil, bouw- en sloopafval en klein gevaarlijk afval. Denk bijvoorbeeld aan etensresten, oud papier en verpakkingsmaterialen.

- Leeg afvalcontainers minstens één keer per dag. Sluit de zakken goed en bewaar ze in gesloten rolcontainers. De rolcontainer staat buiten, aan de buitenkant van het hek.
- Verzamel etensresten en maak hierbij een selectie wat wel en wat niet door de kippen opgegeten kan worden. Hetgeen wat de kippen eten, gaat naar de afgesloten kippenwei. Hetgeen dat de kippen niet eten, gaat of naar de groene container, of naar de compost container van het aangesloten huis.
- Houd de opslagplaats schoon, zodat er geen ratten of andere ongewenste dieren op afkomen. Plaats geen afval naast afvalcontainers. Eenmaal per maand wordt de rolcontainer geleegd.

Schoonmaaklijst

Voor de dagelijkse, wekelijkse en maandelijkse schoonmaak, heeft Kinderopvang Stap Voor Stap schoonmaaklijsten.

Dagelijkse schoonmaaklijst KDV

Deurklinken, handgrepen en lichtschakelaars
Vloeren (glad)
Vloeren (tapijt)
Deurmat
Speelgoed baby's (in de mond)
Speel-, werkvlakken en meubilair
Thee-, hand- en vaatdoeken
Dweil / emmers
Verschoonruimte
Aanrecht, spoelbak en kranen
Afvalbak
Magnetron
Keukenmaterialen
Beddengoed niet persoonsgebonden
Houder toiletpapier
WC verkleiner (na gebruik)
Toiletwanden
Toiletvloer
Toiletten (na ieder dagdeel)
Wastafel / kranen

Wekelijkse schoonmaaklijst KDV

	Week 01	Week 02	Week 03	Week 04
Magnetron				
Filter vaatwasser				
Koelkast				
Stofzuigen				
Stofzuiger legen				
Speelgoed ordenen				
Speelgoed bakken schoonmaken				
Boxkleed uitwassen				
Bedjes verschoneren				
Kinderwagen(s) verschoneren				
Filter droger				
Deuren en hekjes schoonmaken				

Bladeren opvegen				
Stoffen				
Stoffen op de slaapkamer				

Maandelijks schoonmaaklijst KDV

	Januari	Februari	Maart
Waterkoker ontkalken			
Koffiezet apparaat ontkalken			
Box en onder de box schoonmaken			
Boeken(plank) en DVD(plank)			
Keuken lades			
Commode inhoud sorteren			
Slaapkamerkast opruimen			
Kledingkast uitzoeken en opruimen			
Witte knutselkast uitzoeken en opruimen			
Voorraadkast FIFO			
Speelgoedshuur ordenen			
Keukenkastjes schoonmaken			
Washok opruimen en schoonmaken			
Ramen zemen buiten ééns per kwartaal		-----	-----
Ramen zemen binnen ééns per kwartaal		-----	-----
Speelgoed schoonmaken			
Wasmachine soda			
Dekbedden, matrasbeschermers			
Slaapkamer stofzuigen (onder de bedjes)			

Dagelijkse schoonmaaklijst BSO

Deurklinken, handgrepen en lichtschakelaars
Vloeren (glad)
Vloeren (tapijt)
Deurmat
Speel-, werkvlakken en meubilair
Thee-, hand- en vaatdoeken
Dweil / emmers
Aanrecht, spoelbak en kranen
Afvalbak
Keukenmaterialen
Houder toiletpapier
Toiletwanden
Toiletvloer
Toiletten (na ieder dagdeel)
Wastafel / kranen

Wekelijkse schoonmaaklijst BSO

	Week 01	Week 02	Week 03	Week 04	Week 05
Filter vaatwasser					
Stofzuigen					
Speelgoed ordenen					
Speelgoedbakken schoonmaken					
Koelkast					
Deuren schoonmaken					
Kasten en planken afstoffen					
Lampen afstoffen					

Maandelijks schoonmaaklijst BSO

	Januari	Februari	Maart
Waterkoker ontkalken			
Koffiezet apparaat ontkalken			
Keuken lades ordenen en schoonmaken			
Keukenkastjes schoonmaken			
Ramen zemen buiten ééns per kwartaal		-	-
Ramen zemen binnen ééns per kwartaal		-	-
Speelgoed schoonmaken			
Banden BSO bus nakijken / oppompen			
Onder de bank stofzuigen			

Voedselveiligheid

Voedselveiligheidsmaatregelen zijn gebaseerd op drie basisprincipes: beheersing van de temperatuur, netheid (hygiëne) en controle van de houdbaarheid.

Beheersing van de temperatuur

De temperatuur van gekoelde of diepvriesproducten beïnvloedt de voedselveiligheid. Hoe kouder deze producten worden bewaard, hoe minder kans ziekteverwekkers hebben om uit te groeien. Bij hoge temperaturen worden veel ziekteverwekkers juist gedood. Zo mag de temperatuur in een koelkast niet hoger zijn dan 7 °C.

Hygiëne

Via vuile handen en vuile materialen (zoals keukenspullen, de koelkast of andere etenswaren) kan voedsel besmet raken met ziekteverwekkers.

Houdbaarheid

Al het voedsel kan bederven. Daarom is het controleren en garanderen van de houdbaarheid van producten een belangrijk aspect van voedselveiligheid.

De verwerking en bereiding van voeding moet op een hygiënisch verantwoorde manier gebeuren. Een goede handhygiëne is daarbij cruciaal. Ons beleid is erop gericht dat voeding niet besmet raakt. Daarom moet er een goede scheiding zijn tussen de plaats waar voedsel wordt bereid en de ruimte waar kinderen worden verschoond.

Hygiënisch en veilig werken;

- Zowel het kinderdagverblijf als de BSO ruimte, is voorzien van een eigen keuken met daarin een koelkast en een vaatwasser. Op het kinderdagverblijf is ook een magnetron aanwezig.
- Was altijd eerst de handen voor er begonnen wordt met bereiding van voedsel.
- Elke keuken heeft een eigen tappunt van stromend water.
- Houdt bereiding van voedsel en verschooning strikt gescheiden.
- Sla voedingsmiddelen altijd op volgens het bewaaradvies van het product.
- Controleer de houdbaarheidsdatum van een product voor deze open te maken.
- Controleer verpakkingen of ze heel zijn, kapotte verpakkingen niet gebruiken.
- Zet melkproducten en vleeswaren meteen na gebruik in de koelkast.
- Producten die open zijn, worden voorzien van een datum.
  - Melk is nog 3 dagen houdbaar in de koelkast.
  - Vleeswaren en smeerworst zijn nog 4 dagen houdbaar in de koelkast.
  - Ontdooide vleeswaren zijn nog 3 dagen houdbaar in de koelkast.
  - Smeerkaas is nog 7 dagen houdbaar in de koelkast.
Mits de houdbaarheidsdatum nog niet is bereikt.
- De koelkast is ingesteld op 7 °C.
- Gebruik bij voedselconsumptie per kind per keer een apart bord, apart bestek, een apart slabbetje, een aparte beker.
- Gebruik eenmalige wegwerptissues, of gebruik voor elk kind een apart washandje/waterdoekje.
- Keukenapparatuur, gereedschap en werkoppervlakken moeten dagelijks worden gereinigd.
- Keukendoeken en vaatdoeken worden dagelijks vervangen en gewassen op 60°C.

Zuigelingenvoeding

Aangemaakte flesvoeding is poeder dat al met water is aangemaakt en in een fles zit. Poedervormige zuigelingenvoeding is een kwetsbaar product en daarom moet aangemaakte flesvoeding altijd gekoeld bewaard worden.

- Accepteer alleen flesvoeding die in poedervorm wordt aangeleverd.
- Bewaar aangemaakte flesvoeding bij 4°C. Als aan het einde van de dag nog voeding over is deze weggooien.
- Bewaar de fles niet in de koelkastdeur omdat de temperatuur in de deur niet altijd hetzelfde is.
- Aangemaakte flesvoeding mag maximaal 1 uur buiten de koelkast blijven.
- Bewaar de poedervormige zuigelingenvoeding in het daarvoor bestemde bakje van het kind.

Kunstvoeding klaarmaken

1. Was je handen.
2. Zorg dat de fles en de speen goed schoon zijn.
3. Kunstvoeding wordt aangeleverd in afgemeten vorm door ouders.
4. Vul het flesje met koud kraanwater. Je hoeft het water niet eerst te koken. Doe er nog geen poeder in.
5. Verwarm de fles. Maak de fles niet warmer dan 30 tot 35°C. Er zijn 3 manieren om de fles te verwarmen. Kies een manier die jij het makkelijkste vindt:

Manier 1:

Flessenwarmer. Volg de gebruiksaanwijzing van de flessenwarmer.

Manier 2:

In een pannetje warm water. Plaats het flesje in een pannetje met warm, maar niet kokend, water. Schud de fles na het verwarmen zachtjes om de warmte goed te verdelen.

Manier 3:

In de magnetron. Verwarm het flesje met water op maximaal 600 Watt. Schud de fles tussendoor een keer en na het verwarmen zachtjes om de warmte goed te verdelen.

Fles 100 milliliter: 30 seconden

Fles 150 milliliter: 45 seconden

Fles 200 milliliter: 60 seconden

6. Voeg het poeder toe. Gebruik het schepje dat bij de verpakking zit voor de juiste hoeveelheid. Doe geen extra schepje of een schepje met een 'kop' erop in de fles. Dat is schadelijk voor je baby.

7. Schud de fles rustig tot het poeder helemaal is opgelost.

8. Controleer altijd de temperatuur van de melk met een druppeltje op de binnenkant van je pols. Wanneer het ongeveer even warm is als je huid, dan is de temperatuur goed. Als het te heet is, laat het dan even afkoelen.

9. Laat je kind niet langer dan een half uur drinken. Melk die over is, gooi je weg.

Moedermelk

Moedermelk moet gekoeld bewaard en vervoerd worden. Het is daarom belangrijk dat de ouders informatie meekrijgen over hoe ze de moedermelk moeten afleveren. Hiervoor gelden de volgende normen:

- De moedermelk moet van huis naar het kindercentrum gekoeld overgebracht worden in bijvoorbeeld een koeltas of koelbox.
- Bewaar moedermelk in de koelkast op 4°C en gebruik deze op dag van aanleveren of vries deze in (maximaal 48 uur na afkolven). Moedermelk kan twee weken in de gewone vriezer goed blijven en drie maanden bij -18°C.
- Ontdooi bevroren moedermelk altijd in de koelkast. Vries moedermelk nooit twee keer in.
- Schrijf de datum en tijdstip van ontdooien op de fles (wanneer de fles uit de vriezer wordt gehaald). Gebruik ontdooide moedermelk binnen 24 uur.

Moedermelk opwarmen voor je baby is niet moeilijk. Wel is het belangrijk dat de melk niet te heet is. En dat het opwarmen veilig gebeurt, zodat schadelijke bacteriën geen kans krijgen. Want baby's hebben minder weerstand.

Als je moedermelk klaarmaakt om een fles te geven, let dan goed op het volgende:

- Was altijd je handen en zorg dat de fles schoon is.
- Verwarm moedermelk tot ongeveer 30 tot 35°C. Alle waardevolle stoffen blijven dan behouden. Liever te lauw dan te warm!
- Boven de 50°C gaan er beschermende stoffen verloren.

3 manieren om moedermelk te verwarmen:

Manier 1:

Flessenwarmer. Volg de gebruiksaanwijzing van de flessenwarmer.

Manier 2:

In een pannetje warm water. Plaats het flesje in een pannetje met warm, maar niet kokend, water. Schud de fles na het verwarmen zachtjes om de warmte goed te verdelen.

Manier 3:

In de magnetron. Verwarm het flesje op maximaal 600 Watt. Voor moedermelk die uit de koelkast komt (4-7 graden) geldt:

Fles 90 milliliter: 50 seconden

Fles 120 milliliter: 60 seconden

Fles 150 milliliter: 1 minuut en 10 seconden

Fles 180 milliliter: 1 minuut en 20 seconden

Zwenk de fles tussendoor en aan het einde om de warmte goed te verdelen. Anders kan een deel van de melk te warm worden.

Controleer altijd de temperatuur van de melk met een druppeltje op de binnenkant van je pols. Wanneer het ongeveer even warm is als je huid, dan zit je goed. Als het te heet is, laat het dan eerst even afkoelen.

Dieren

Bij kinderopvang Stap Voor Stap zijn er dieren zoals; konijnen, kippen, alpaca's, schapen, sierfazanten, duiven, eenden en schildpadden. Deze dieren lopen in een omheinde wei. De kinderen kunnen bij de dieren gaan kijken en onder begeleiding van een leid(st)er helpen met het voeren.

Kinderen komen vaker in contact met dieren en lopen een groter risico op infectieziekten of lichamelijke klachten. Het oplopen van een infectieziekte via de dieren kan op de volgende manieren:

- Direct contact: door te knuffelen, te aaien of het verzorgen van de dieren.
- Indirect contact: via de mest of stallingsplaatsen (ook de hekken erom heen) van de dieren.
- Indirect via voedselresten van de dieren.

Om de verspreiding van ziekteverwekkers zo klein mogelijk te houden, moet er hygiënisch gewerkt worden op de dierenverblijfplaatsen.

Wij hanteren hiervoor het volgende:

- Ruim de dierenmest regelmatig op.
- Laat kinderen niet in de buurt komen van de mest.
- Houd de mestopslagplaats ver van de speelruimtes.
- Gebruik aparte kruiwagens voor de mest.
- Ruim altijd de mest op waar kinderen komen.
- Ververs en reinig de drinkbakken van de dieren elke dag.
- Laat de kinderen na contact met de dieren en het buiten spelen, altijd de handen wassen met water en zeep.

Kinderen en beroepskrachten kunnen zichzelf goed beschermen tegen ziekteverwekkers en tegen het verspreiden van het vuil van dieren.

- Trek rubberlaarzen aan bij een bezoek aan dierenverblijven.
- Eet en drink niet bij dieren.
- Drink geen rauwe melk.
- Houd kinderen weg van zieke dieren of dieren die aan het bevallen zijn.
- Neem geen speelgoed, knuffels, flessen of spenen mee naar het dierenverblijf.

Kinderen kunnen via direct contact besmet raken met ziekteverwekkers. Of gezondheidsklachten krijgen door allergenen die van de dieren afkomen zoals huidschilfers.

- Leer de kinderen hoe zij moeten omgaan met dieren, om aanvallen, bijten of krabben te voorkomen.
- Laat kinderen nooit alleen met dieren.
- Laat kinderen dieren **niet** kussen.
- Houd kinderen weg bij kattenbakken.
- Zwangere vrouwen mogen kattenbakken **niet** verschonen.
- Was na dierencontact de handen goed met water en zeep.

Dierplaagbeheersing

Ratten, muizen en duiven zijn voorbeelden van dieren die niet alleen overlast en schade geven, maar ook infectieziekten kunnen overdragen. Om de medewerkers en kinderen hiertegen te beschermen, is een goede dierplaagbeheersing nodig. Hierbij moet de beheersing zich in de eerste plaats richten op het voorkómen van ongewenste dieren door wering, en pas in de tweede plaats op bestrijding.

Maatregelen om ongewenste dieren te weren richten zich op het voorkomen of beperken van:

- plekken waar ongewenste dieren kunnen binnenkomen, schuilen of nestelen;
- de aanwezigheid van water en voedsel(resten).

Deze maatregelen zijn onder te verdelen in technisch-bouwkundige, hygiënische en bedrijfsmatige maatregelen. Technisch-bouwkundige maatregelen zijn bijvoorbeeld horren plaatsen, kieren en gaten dichten en wild struikgewas (waar dieren in kunnen schuilen) rondom het gebouw verwijderen. Een goede schoonmaak en het bewaren van eten in afsluitbare bakken of potten zijn voorbeelden van hygiënische maatregelen. Onder bedrijfsmatige maatregelen valt onder andere het controleren van binnenkomende producten op (sporen van) ongewenste dieren.

- Beheers ongewenste dieren op uw locatie.
- Gebruik zelf **geen** bestrijdingsmiddelen, maar schakel bij overlast een deskundige dierplaagbeheerser in.

Wespen en bijen

Wespen en bijen veroorzaken nare steken. Ze worden aangetrokken door zoete geuren. Waarschuw een arts of bel de ambulance als er een heftige reactie ontstaat na een steek, zoals: bewusteloosheid, allergie, of benauwdheid. Ga direct naar de eerste hulp of bel een arts als een kind in de mond of hals wordt gestoken.

- Maak plakkerige handen en monden schoon voor het naar buiten gaan.
- Bekers en kannen met drinken afdekken.

Teken

Teken kunnen besmet zijn met bacteriën die de ziekte van Lyme veroorzaken. Teken leven in bossen, struiken en in hoog gras. Zij leven van menselijk en dierlijk bloed en bijten zich vast aan de huid. Bij het opzuigen van het bloed kunnen bacteriën worden overgebracht.

- Draag in het bos of natuur altijd kleding met lange mouwen en broekspijpen (de broekspijpen in de sokken).
Teken kunnen achterblijven in kleding.
- Controleer kinderen op tekenbeten na een uitstapje.
- Verwijder met het tekenpincet de teek zo snel mogelijk en desinfecteer het wondje na de beet. Noteer de datum en de plek van de beet.

Protocol binnen- en buitenmilieu

Algemeen

Kinderopvang Stap Voor Stap zorgt voor een goed binnenmilieu voor de kinderen en de pedagogisch medewerkers in de ruimten waar kinderen opgevangen worden. Een gezonde binnen lucht betekent dat de lucht schoon en fris is en weinig stofdeeltjes en ziekteverwekkers bevat. De temperatuur mag niet te hoog of te laag zijn, de lucht moet steeds ververst worden en de vochtbalans moet goed zijn.

Hiervoor hanteert Kinderopvang Stap Voor Stap de volgende uitgangspunten:

- De ideale binnentemperatuur in speelruimtes ligt tussen de 18 °C en 22 °C . In de zomer is de norm maximaal 27 °C.
- De ideale binnentemperatuur in slaapkamers ligt tussen de 15 °C en 18 °C . In de zomer is de norm 25 °C ;
- Er wordt niet gerookt in en rondom Kinderopvang Stap Voor Stap.

Gezonde binnenlucht

Het binnenmilieu is de leefomgeving binnen in een gebouw. Een gezond binnenmilieu zorgt voor schone lucht, een aangename temperatuur en een aangenaam geluidsniveau. Als er onvoldoende aandacht is voor het binnenmilieu dan kan dit zorgen voor gezondheidsklachten, stress en snellere verspreiding van ziekteverwekkers.

Een gezonde binnenlucht betekent dat de lucht schoon en fris is en weinig stofdeeltjes en ziekteverwekkers bevat. De temperatuur mag niet te hoog of te laag zijn, de lucht moet steeds ververst worden en de vochtbalans moet goed zijn. Vervuilde lucht is niet gezond voor de beroepskrachten en de kinderen.

De binnenlucht kan op verschillende manieren vervuild raken:

- tijdens het schoonmaken;
- door materialen in het gebouw (zoals beton en kunststof);
- door de mensen zelf;
- door kleding;
- door (huis)dieren.

Mensen ademen kooldioxide (CO₂) uit. De hoeveelheid kooldioxide¹ is gemakkelijk te meten. Als het gehalte kooldioxide laag is weet u of de ruimte goed is geventileerd en er dus voldoende verse lucht wordt toegevoerd. Wanneer de hoeveelheid kooldioxide in de ruimte hoog is kunnen er klachten ontstaan:

- hoofdpijn;
- irritatie van de ogen;
- concentratiestoornissen;
- irritatie van de slijmvliezen;
- vaak niezen en hoesten;
- tekenen van astma.

Luchtverversing

Ziekteverwekkers blijven in slecht geventileerde ruimtes langer in de lucht. De kans dat een beroepskracht of een kind ziek wordt is dan groter.

Om de binnen lucht schoon en vers te houden is het nodig om de hele tijd de lucht te verversen. Het verversen van lucht kan door te ventileren of door te luchten.

Ventileren is het voortdurend verversen van de lucht. Wij laten de ramen dan ook altijd minimaal op een kiertje staan. Ook in de winter. De ramen zijn voorzien van een knip of zijn op hoogte.

Luchten is het in korte tijd (ongeveer 15 minuten) verversen van alle vervuilde binnen lucht, maar is geen vervanging voor ventilatie. Vooral in slaapkamers dient extra alertheid op de luchtventilatie te zijn. Daar ontstaat vaak een hoge concentratie aan CO₂. Ventileren is hier van belang.

In de volgende situaties wordt er gelucht en/of geventileerd:

- Er wordt geventileerd in slaapkamers en leefruimten. Wees daarbij niet bang voor tocht, daar worden kinderen niet ziek van. Na het slapen kan het raam in de slaapruijnte helemaal open, wanneer het zeker is dat geen kinderen in de slaapkamer kunnen komen.
- Er wordt gelucht tijdens het schoonmaken en bedden verschonen;
- Er wordt gelucht na het gebruik van verf of andere sterk ruikende spullen;
- Er wordt gelucht na of tijdens het spelen en beweegspelletjes;

Stoffigheid en allergenen

Tijdens activiteiten komt er meer stof in de lucht. Dit stof kan allerlei dingen bevatten, waaronder allergenen. Het inademen van stof kan bijvoorbeeld astma verergeren. Het is belangrijk om overal goed schoon te maken en stof te wissen. Om dit te bewerkstelligen wordt het schoonmaakschema van Kinderopvang Stap Voor Stap opgevolgd.

Daarnaast wordt gelet op:

- Dat er geen bloemen met sterke geur in het kindercentrum aanwezig zijn;
- Dat er geen planten met harige bladeren in het kindercentrum aanwezig zijn;
- Dat gebruik gemaakt wordt van wasbare knuffels en textiel;
- Dat er geen schoonmaakmiddelen met sterke of prikkelende geur in de buurt van kinderen wordt gebruikt.
- Het beddengoed, de dekens, boxkleden etc. worden op 60 °C gewassen.

Ventileren is óók nodig om allergenen uit een ruimte te verwijderen!

Verf, lijm en spuitbussen

In veel soorten verf(verwijderaars), lijm en spuitbussen zitten oplosmiddelen (vluchtige organische stoffen) die tijdens het gebruik verdampen. Deze stoffen kunnen o.a. irritatie van de slijmvliezen, hoofdpijn en vermoeidheid veroorzaken. Spuitbussen verspreiden een nevel die gemakkelijk ingeademd kan worden en die vaak slecht is voor de gezondheid.

Voor het voorkomen van giftige dampen door oplosmiddelen gelden de volgende adviezen:

- Gebruik voor knutselen verf en lijm op waterbasis.
- Ventileer tijdens en na het gebruik van knutselverf of -lijm extra.
- Gebruik geen producten met oplosmiddelen en andere chemische producten in het bijzijn van kinderen.
- Schilder geen voorwerpen of delen van het gebouw in het bijzijn van kinderen. Na het gebruik van verf de ruimte luchten totdat de geur helemaal is verdwenen. Daarna gedurende enkele weken extra blijven luchten, ook bij verf op waterbasis.

Rook en andere verbrandingsproducten

Rook bestaat uit verbrandingsgassen fijnstof deeltjes. Bij het branden van kaarsen, waxine, olie, gel, enz. komt rook vrij en dit kan de binnenlucht vervuilen. Ook het verbranden van gas in een gasoven of een geiser zonder afvoerkanaal kan de binnenlucht vervuilen. De vrijgekomen stoffen kunnen zorgen voor long- of luchtwegklachten en ook voor meer hart- en vaatziekten.

Voor het voorkomen van verbrandingsgassen hanteren wij het volgende:

- Gebruik geen verbrandingstoestel zonder gesloten toe- en afvoer, behalve een gastoestel om op te koken. Zet hierbij de mechanische afzuiging aan.
- Brand geen wierook, kaarsen, waxine, olie, gel, enz.
- In en rondom Kinderopvang Stap Voor Stap wordt niet gerookt.
- De CV-ketels zitten in een afgesloten, niet voor kinderen toegankelijke ruimte.

Bij onvolledige verbranding kan het gevaarlijke koolmonoxide ontstaan. Een signaal van onvolledige verbranding zijn instabiel flakkerende vlammen die gelig van kleur zijn. In dat geval neemt u direct contact op met de onderhoudsmonteur. Bij het inademen van veel koolmonoxide ontstaat er een vergiftiging en kunnen klachten als hoofdpijn, misselijkheid, duizeligheid, slaperigheid, hartkloppingen, snel ademen, braken en verwardheid optreden. U kunt zelfs bewusteloos raken en overlijden.

Om vrijkomen van en ongelukken met koolmonoxide te voorkomen hanteren wij het volgende:

- Wij hebben meerdere koolmonoxide melders hangen.
- Alle koolmonoxide melders worden ieder jaar nagekeken door een gespecialiseerd bedrijf.

Temperatuur- en vochtbalans

Bij een luchtvochtigheid van meer dan 70%, overleven huisstofmijten goed in textiel, vloerbedekking, bedden of kussens. Waterdamp, die samenhangt met hoge luchtvochtigheid, zorgt voor schimmel op wanden. Door goed te ventileren verdwijnt vocht snel en vormt zich geen schimmel. Vocht is het beste af te voeren door een combinatie van ventilatie en verwarming.

Een te droge lucht kan irritaties aan de slijmvliezen en de ogen veroorzaken. Ook huisstofmijt en schimmel geven bij sommige kinderen klachten.

Het vocht in de ruimte komt vaak van de mensen in de ruimte of van:

- wasdrogers;
- dweilwater;
- aquaria;
- planten;
- natte was.

Voor een goede temperatuur en vochtbeheersing hanteren wij het volgende:

- In elke ruimte waar kinderen verblijven is een thermometer.
- Stel de temperatuur in groepsruimten tijdens koude perioden in op 20 °C.
- De ideale slaapkamertemperatuur is tussen de 15 à 18°C. Indien het echt te koud wordt in de slaapkamer, kan het verwarmingselement open gedraaid worden tot de ideale slaapkamer temperatuur is bereikt.
- Ventileer de ruimte meer als de kinderen erg actief zijn.
- Herstel lekkages direct en maak de vochtplekken goed schoon.

Planten en bomen in en om het gebouw

Planten en bomen zijn belangrijk voor mensen, ze kunnen ook gezelligheid geven doordat ze mooi van kleur zijn of lekker ruiken. Maar sommigen kunnen giftig zijn voor de mens of allergische reacties opwekken. Bij kinderopvang Stap Voor Stap zijn er meerdere afgesloten buitenruimtes waar onder toezicht gespeeld mag worden. In een aantal van deze buitenruimtes komen planten en bomen voor.

Giftige planten

Giftige planten zijn planten die vergiftigingsverschijnselen veroorzaken wanneer kleine hoeveelheden ervan worden opgegeten, of planten die ontstekingen of andere huidaandoeningen veroorzaken wanneer ze worden aangeraakt. Giftige planten kunnen slaap verwekken, de huid irriteren, de slijmvliezen aantasten, kramp of buikloop veroorzaken.

Veel planten zijn giftig maar doordat ze er niet aantrekkelijk uitzien om op te eten zijn er maar weinig gevallen van vergiftigingen door planten bekend. Planten met bijvoorbeeld besjes hebben op kinderen wel een grote aantrekkingskracht.

Een voorbeeld van een erg giftige plant is de berenklauw. Als de huid in aanraking komt met de brandharen, veroorzaakt dit in eerste instantie een brandblaar. Later wordt dit een open zwerende wond.

De plant Ambrosia wordt ook wel hooikoortsplant genoemd, omdat hij tijdens de bloei grote hoeveelheden pollen produceert die een allergische reactie kunnen veroorzaken.

Berenklauw

Ambrosia

Voor bomen en planten in de omgeving gelden de volgende adviezen:

- Voorkom dat er giftige planten in ruimten en op de buitenruimte aanwezig zijn.
- Laat berenklauw bij het speelterrein verwijderen.

- Meld Ambrosia via de site

http://www.natuurkalender.nl/toepassingen/hooikoorts/ambrosia_invoer.asp.

- Draag volledig dekkende kleding en handschoenen bij het verwijderen van Ambrosia. Draag bij verwijdering tijdens het bloeiseizoen ook een mondkapje en veiligheidsbril.

Eikenprocessierups

De eikenprocessierups vormt een jaarlijks terugkerend probleem in een groot deel van Nederland. Van circa mei tot en met augustus gaat de eikenprocessierups op eikenbomen in processieachtige colonnes op zoek naar nieuwe eikenbladeren; vandaar de naam eikenprocessierups. Eikenbomen met rupsen zijn te herkennen aan de nesten; dichte spinsels van vervellinghuidjes, uitwerpselen en brandharen. Daarnaast zijn deze bomen vaak kaalgevreten.

Gedurende deze periode verspreidt de rups brandhaartjes die bij mensen ernstige irritaties van de ogen en luchtwegen kunnen geven. Na contact met de brandharen ontstaan er na enkele uren klachten van de huid: pijnlijke jeuk en huiduitslag in de vorm van bultjes of blaasjes.

De eigenaar van de besmette bomen is verantwoordelijk voor de overlast bestrijding en voor het waarschuwen van het publiek. Veel eikenbomen zijn eigendom van de gemeente, Rijkswaterstaat of van Staatsbosbeheer.

Indien er eikenbomen met eikenprocessierupsen op het terrein of in de nabije omgeving staan, gelden de volgende adviezen:

- Vraag advies bij uw gemeente of GGD.
- Laat een deskundige het nest verwijderen.
- Draag kleding met lange mouwen en broekspijpen en een gesloten kraag.
- Laat kinderen niet buiten spelen en laat geen speelgoed buiten liggen.

Wanneer u of een van de kinderen in contact is geweest met de rupsen of brandharen gelden de volgende adviezen:

- Ga na aanraking van de rupsen of haren niet krabben of wrijven, maar strip de huid met plakband en spoel daarna met lauw water.
- Spoel ook de ogen goed met lauw water.
- Was de kleren (liefst op 60°C of op 40 °C en droog de kleding in een droogtrommel).
- Neem bij ernstige klachten contact op met uw huisarts.

Klachten verdwijnen over het algemeen binnen twee weken. Een zachte crème met menthol kan verlichting geven.

Voor zover bekend, zijn er geen eikenbomen in de buurt van Kinderopvang Stap Voor Stap.

Protocol ziekte

Infectieziekte

Infectieziekten zijn ziekten die veroorzaakt worden door verschillende soorten bacteriën, virussen, parasieten of schimmels. We noemen deze samen “ziekteverwekkers”. Sommige zijn onschuldig of zelfs nuttig voor de mens, maar de meeste kunnen ziekte veroorzaken.

Infectieziekten verspreiden zich op de volgende manieren:

- via de handen;
- via lichaamsvloeistoffen (bloed, speeksel, braaksel, ontlasting, enzovoorts);
- via de lucht (via druppels door hoesten, huidschilfers of stof);
- via voorwerpen (speelgoed);
- via voedsel en water;
- via dieren (huisdieren en insecten).

Of een besmetting leidt tot infectie, heeft te maken met:

- de hoeveelheid ziekteverwekkers waarmee iemand besmet is;
- hoe gemakkelijk de ziekteverwekker mensen ziek maakt;
- iemands lichamelijke conditie: de een wordt ziek, de ander voelt zich niet lekker en een derde heeft nergens last van.

Verspreiding van ziekteverwekkers beperkt u door een goede hygiëne. Kinderen hebben nog een lage weerstand en kunnen erg ziek worden door ziekteverwekkers. Daarom zijn kinderen extra kwetsbaar. Zij hebben een grotere kans op het oplopen van een infectieziekte via andere kinderen en het gebruik van gezamenlijke spullen en toiletten. Een hygiënische omgeving is belangrijk voor de gezondheid van het kind. Hiervoor gelden de basisregels:

- Breng wat vuil is niet in contact met wat schoon is, en andersom.
- Maak schoon wat vuil is of gooi het weg.
- Je kunt niet altijd aan de buitenkant beoordelen of iets vuil of schoon is.
- Alles begint en eindigt met schone handen.
- Het buitenspeelgoed blijft buiten en het binnenspeelgoed blijft binnen.

Door aandacht te besteden aan hygiëne verkleint u de risico's op ziektes, denk aan:

- een schone leefomgeving;
- goede persoonlijke hygiëne;
- bewust hygiënisch gedrag.

Weerstand en immuniteit

Weerstand

Een goede weerstand betekent dat het lichaam zich voldoende kan beschermen tegen ziekteverwekkers. Het lichaam probeert de ziekteverwekkers zo snel mogelijk weg te werken. Soms lukt dat niet of gebeurt het niet snel genoeg en wordt u ziek. Dit is bij kleine kinderen eerder het geval. Kinderen hebben nog een lage weerstand omdat zij deze nog moeten opbouwen.

Immuniteit

Immuniteit wordt opgebouwd door het oplopen van een ziekteverwekkers, het krijgen van borstvoeding en door vaccinatie. Het lichaam heeft hierdoor antistoffen kunnen aanmaken tegen bepaalde ziekteverwekkers. Hierdoor hoeft iemand niet per se ziek te worden als deze nog een keer de infectie oploopt. Tegen sommige ziekteverwekkers kun je geen immuniteit opbouwen. Door opnieuw met deze ziekteverwekker in aanraking te komen kan iemand steeds weer ziek worden.

Belang van hygiëne

Hygiëne is het schoonmaken en desinfecteren van voorwerpen en oppervlakken, maar ook het wassen van de handen of het wassen van het lichaam. Een goede manier van hoesten en niezen toepassen is ook hygiëne. Door goede hygiëne houdt u vuil waarvan de ziekteverwekkers leven en de ziekteverwekkers zelf weg. Zo verlaagt u het risico op het verspreiden van infectieziekten en verbetert de gezondheid.

Zieke kinderen

Een ziek kind

Een ziek kind kan beter thuis blijven als het erg ziek is of de rest van de groep kan aansteken. Een kind met hoge koorts, dat veel overgeeft of met pijn, heeft rust, verzorging en extra aandacht nodig. Een kind met lichte ziekteverschijnselen zoals een snotneus of huiduitslag kan wel meedoen in de groep. Het is belangrijk om te weten of het kind op de groep kan blijven of dat u de ouders of arts moet waarschuwen.

Let op de volgende punten bij de gezondheid van een kind:

- Speelt en gedraagt het kind zich zoals gewoonlijk?
- Praat het kind zoals normaal?
- Reageert het kind op wat u zegt of doet?
- Voelt het kind warm aan?
- Huilt het kind vaker of langer dan anders?
- Heeft het kind regelmatig een natte luier?
- Ziet de ontlasting van het kind er anders uit dan normaal?
- Wil het kind steeds liggen of slaapt het meer dan anders?
- Klaagt het kind over pijn?

Gezondheid van andere kinderen

Bij sommige infectieziekten – die ernstig kunnen zijn – mag het zieke kind niet naar het kindercentrum komen om zo de groep en de beroepskrachten te beschermen. Het tijdelijk niet toelaten van een kind wordt ‘wering’ genoemd. Wij kunnen uw kind in het belang van de groep weren.

Wanneer waarschuwen wij de ouders?

Neem contact op met de ouders als een kind er niet goed uit ziet of zich niet lekker voelt. Niet elke gedragsverandering wordt door een ziekte veroorzaakt. Soms kan de ouder uitleggen waarom het kind zich zo gedraagt, bijvoorbeeld omdat het kind de vorige avond laat is gaan slapen. Als u denkt dat het kind opgehaald moet worden, beslist u met de ouders wat er gedaan kan worden tot zij het kind komen ophalen.

Wanneer schakelt u de huisarts in?

Normaal gesproken nemen de ouders van het kind contact op met de huisarts. Alleen bij dringend gevaar, neemt het kindercentrum zelf contact op wanneer:

- het kind plotseling hoge koorts krijgt;
- het kind plotseling ernstig ziek wordt;

En belt 112 bij:

- het kind het plotseling benauwd krijgt;
- het kind bewusteloos raakt of niet meer reageert;
- ernstige ongevallen gebeuren.

Maak van te voren duidelijke afspraken over wie er contact opneemt met de arts, wie bij de groep blijft en wie met het zieke kind meegaat. Geen arts bereikbaar?

- bel 112 voor een ambulance;
- beschrijf duidelijk de situatie;
- vermeld het adres en naam van Kinderopvang Stap Voor Stap;
- vraag om advies wat u in de tussentijd moet doen.

Wanneer schakelt u de GGD in?

Is er misschien een besmettelijke ziekte op het kindercentrum? Overleg dan met de afdeling infectieziektebestrijding van de GGD. De GGD geeft informatie over wat je kunt of moet doen. Soms neemt de GGD contact op met de ouders en (met toestemming van de ouders) met de behandelende arts. De GGD kan voor een informatiebrief zorgen die het kindercentrum uitdeelt aan de andere ouders.

Wettelijke verplichte melding van infectieziekten (Artikel 26 van de Wet Publieke Gezondheid)

Wanneer er een ongewoon aantal kinderen en medewerkers met een bepaalde ziekte in een kindercentrum komen moet dit volgens artikel 26 van de Wet publieke gezondheid gemeld worden bij de GGD.

Als er een infectieziekte voorkomt in het kindercentrum moeten er bepaalde stappen genomen worden. Hoe sneller er wordt gehandeld, hoe kleiner de kans is dat anderen ziek worden. Voor het goed en snel handelen, gelden de volgende normen:

- Meld binnen één werkdag de meldingsplichtige infectieziekte bij de lokale GGD.
- Meld ziektes bij:
  - o acute maag- en darmaandoeningen;
  - o geelzucht;
  - o huidaandoeningen;
  - o andere ernstige aandoeningen zoals hersenvliesontsteking of meerdere gevallen van longontsteking in korte tijd.
- Verzamel de volgende gegevens:
  - o naam, geslacht, geboortedatum, adres;
  - o de klacht, beloop en ernst;
  - o eventuele besmettingen of oorzaak.

Informatie

Voor meer informatie over infectieziekten of uw lokale GGD gaat u naar www.ggd.nl.

Of ga voor meer informatie naar de app Kiddi.

Verschillende ziektebeelden

Bof

Wat is het?

Bof komt door een virus dat de speekselklieren laat opzwellen. In Nederland worden de meeste kinderen gevaccineerd tegen de bof en komt de ziekte dus weinig voor. De bof kan zonder verschijnselen verlopen terwijl het besmette kind toch anderen kan besmetten. De ziekte begint met koorts en gaat samen met algemene ziektesymptomen als spierpijn, hoofdpijn en malaise.

De verschijnselen van bof zijn:

- dikke wang(-en) door ontsteking van de speekselklieren;
- pijn in of achter het oor;
- pijn bij kauwen en slikken;
- deze kenmerkende symptomen zijn binnen 7 dagen weer verdwenen.

Zodra het kind geneest van de bof is hij levenslang beschermd.

Besmetting

Het virus verspreidt zich via kleine vochtdruppeltjes in de lucht, die komen uit de neus, keel en mond van het zieke kind. De ziekte is het meest besmettelijk vanaf één tot twee dagen vóór, tot vijf dagen na het begin van de zwelling.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten.
- Pas de hygiëneregels goed toe.

Melding bij de GGD

De bof moet door de behandelend arts bij de GGD gemeld worden. Het kindercentrum hoeft de bof niet zelf te melden. U kunt met de GGD overleggen over het informeren van de ouders.

Toelaten of weren

Een kindercentrum hoeft kinderen met bof niet te weren.

Diarree en braken

Wat is het?

Diarree kan ontstaan door verschillende oorzaken. Verschillende soorten ziekteverwekkers zoals bacteriën, virussen of parasieten kunnen diarree veroorzaken. Meestal gaat diarree binnen een paar dagen vanzelf over. Als het kind lang diarree heeft, kan een arts een laboratoriumonderzoek laten doen om te zoeken naar de oorzaak. Als er bloed of slijm bij de diarree zit kan dit op een ernstigere ziekte wijzen.

De verschijnselen van diarree zijn:

- meer dan driemaal per dag waterdunne ontlasting;
- vaak buikkrampen, braken en soms koorts.

Besmetting

In ontlasting en braaksel kunnen ziekteverwekkers zitten. Wanneer de handen niet goed worden gewassen na bijvoorbeeld een toiletbezoek, het verschonen van een luier of het opruimen van braaksel, kunnen de handen besmet raken met ziekteverwekkers die diarree en braken veroorzaken. Via de handen komt de ziekteverwekker in de omgeving en op voorwerpen terecht. Iemand kan besmet raken als hij of zij met deze vuile handen of besmette voorwerpen in aanraking komt.

Via het braken komen de ziekteverwekkers ook in de lucht en op spullen terecht. Iemand kan besmet zijn met een besmettelijke bacterie of virus maar geen klachten hebben. Hij kan dan toch anderen besmetten. Virussen en bacteriën kunnen al enkele dagen in de ontlasting zitten voordat iemand ziek wordt.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Laat het kind veel water drinken om uitdroging te voorkomen.
- Pas de hygiëneregels goed toe.
- Maak bij het voorkomen van diarree de toiletten vaker schoon, denk hierbij ook aan de contactpunten zoals deur- en lichtknop, kraan en toiletbediening.
- Laat de zieke een eigen toilet gebruiken. Kan dat niet? Maak dan het toilet direct schoon als de zieke naar het toilet is geweest.
- Informeer de ouders als u bloed vindt in de ontlasting.

Melding bij de GGD

Diarree is een meldingsplichtige ziekte op basis van artikel 26 Wet publieke gezondheid wanneer er meerdere personen op de groep diarree hebben.

Toelaten of weren?

Kinderen met diarree voelen zich vaak te ziek om naar het kindercentrum te komen. Voelt het kind zich weer goed, dan kan het gewoon naar het kindercentrum.

Heeft een kind bloed bij de diarree, informeer dan de ouders zodat zij met het kind naar de huisarts kunnen gaan.

Soms worden kinderen met diarree wel geweerd op advies van de GGD.

Opmerking

- Diarree hoeft niet altijd te komen door een ziekte. Ook voedselallergie of bepaalde darmafwijkingen kunnen diarree veroorzaken.
- Kinderen die nog borstvoeding krijgen hebben vaak ook dunne ontlasting, dit is geen diarree.

Hand-voet-mondziekte

Wat is het?

Hand-voet-mondziekte wordt veroorzaakt door verschillende virussen. Vooral kinderen krijgen deze ziekte. Een kind kan vaker deze ziekte krijgen maar dan van een ander type virus. Niet iedereen die hand-, voet- en mondziekte heeft, krijgt ook klachten.

De klachten kunnen zijn:

- lichte koorts,
- misselijk voelen,
- buikpijn,
- braken,
- keelpijn.

Kort hierna kan iemand last krijgen van:

- blaasjes in en rond de mond. Deze blaasjes zijn vaak pijnlijk. Ze maken eten en drinken lastig. Meestal verdwijnen alle blaasjes na 8 tot 10 dagen.
- rode vlekjes op de handen en voeten. De vlekjes veranderen in blaasjes. Dit kunnen er een paar zijn, maar ook wel 100.
- soms huiduitslag op de billen.

Bij jonge kinderen bestaat een verhoogde kans op uitdroging aangezien de blaasjes in en rond de mond pijnlijk zijn bij eten en drinken.

Besmetting

Besmetting vindt plaats via:

- Vocht uit de blaasjes.
- Druppeltjes die door hoesten en niezen in de lucht komen.
- Ontlasting; bij toiletgebruik kunnen de toiletbril, de spoelknop en andere voorwerpen besmet raken.
- Het aanraken van voorwerpen waar een ziek kind mee heeft gespeeld of gewerkt.

Door contact met deze voorwerpen kan het virus aan de handen komen en daarna in de mond terecht komen. Iemand is al besmettelijk voor zichzelf klachten heeft. Als de ziekte over is, blijft iemand nog een tijd besmettelijk. De tijd tussen het besmet raken en ziek worden is meestal 3 tot 6 dagen.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten.
- Pas de hygiëneregels goed toe.
- Raak het vocht van de blaasjes niet aan.
- Maak speelgoed dat kinderen in de mond stoppen elke dag schoon met gewoon schoonmaakmiddel.

Melding bij de GGD

Vlekjesziekten zijn meldingsplichtig op basis van artikel 26 Wet publieke gezondheid wanneer er twee of meer personen, binnen twee weken dezelfde uitslag hebben.

Toelaten of weren?

Het kindercentrum hoeft kinderen met hand-voet-mondziekte niet te weren. Hand-voetmondziekte is al besmettelijk voordat er klachten zijn. Ook kun je besmet raken zonder ziek te worden. Thuishouden van kinderen met blaasjes op handen en voeten en of de mond helpt dan niet meer om verspreiding van de ziekte te voorkomen.

Opmerkingen

Deze ziekte wordt vaak verward met 'mond- en klauwzeer' bij koeien. Mond- en klauwzeer komt alleen bij dieren voor en is niet besmettelijk voor mensen. Hand-voet-mondziekte komt alleen bij mensen voor en is niet besmettelijk voor dieren.

Hepatitis A (geelzucht)

Wat is het?

Hepatitis A (besmettelijke geelzucht) komt door een virus dat voor leverontsteking zorgt. Hepatitis A komt veel voor in landen waar de hygiëne slecht is, zoals in derde wereldlanden. In Nederland komt de ziekte niet vaak meer voor. De ziekte kan voorkómen worden door vaccinatie. Soms hebben mensen met hepatitis A weinig of geen klachten. Vooral bij kinderen is dit het geval. Ze kunnen dan nog wel anderen besmetten. Er zijn geen medicijnen tegen geelzucht, de ziekte gaat vanzelf over. Als iemand klachten heeft gaan deze meestal na een paar weken wel over. Het kan ook langer duren, tot wel 3 maanden.

De klachten bij geelzucht zijn:

- misselijk;
- erg moe;
- weinig zin in eten;
- koorts;
- geel worden van het oogwit en de huid;
- donkere urine en lichtgekleurde ontlasting (grijs-wit);
- buikpijn.

Besmetting

Het virus zit in de ontlasting van het zieke kind. Als er ontlasting op de handen achterblijft, kan het virus verder verspreid worden. Een kind is besmettelijk vanaf een week vóór tot een week ná het begin van de klachten. Zelfs wanneer er geen klachten zijn, kan iemand met het hepatitis A virus toch anderen besmetten.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Was uw handen met water en zeep na het verschonen van een kind.
- Pas de hygiëneregels goed toe, extra aandacht hiervoor is noodzakelijk om besmetting en verspreiding te voorkomen.
- Maak bij een uitbraak de toiletten vaker schoon, denk hierbij ook aan de deurknop, kraan, trekker en vloer.
- Maak de omgeving extra goed schoon en desinfecteer.
- Maak het speelgoed elke dag schoon en desinfecteer.

Melding bij de GGD

Hepatitis A (Geelzucht) is een meldingsplichtige ziekte op basis van artikel 26 Wet publieke gezondheid. De behandelend arts moet hepatitis A melden bij de GGD.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met hepatitis A die zich goed voelen niet te weren. Meestal zijn er dan al meer kinderen besmet. Hepatitis A is al besmettelijk voordat iemand zelf klachten heeft. Ook kun je besmet raken zonder ziek te worden. Thuisblijven helpt dan niet om te voorkomen dat anderen ziek worden. Behalve als een kind hepatitis A oploopt tijdens een vakantie en nog niet op het kindercentrum is geweest, dan heeft het nog geen anderen kunnen besmetten. Deze kinderen mogen wel geweerd worden tot 1 week nadat ze geel zijn gaan zien.

Opmerkingen

De GGD kan kinderen en beroepskrachten vaccineren tegen hepatitis A als zij gebruik maken van hetzelfde toilet als het kind met hepatitis A.

Hepatitis B

Wat is het?

Hepatitis B komt door het hepatitis B-virus. Dit virus zorgt voor leverontsteking. De meeste kinderen in Nederland worden sinds 2011 gevaccineerd tegen deze ziekte. De ziekte kan enkele weken tot maanden duren en gaat meestal vanzelf over. Sommige mensen blijven het virus levenslang houden. Zij kunnen zolang ze het virus bij zich dragen steeds weer andere mensen besmetten. Deze mensen heten hepatitis B-dragers. Als iemand geen drager is maar wel is genezen van het virus, dan wordt hij nooit meer ziek en is levenslang immuun. Hepatitis B kan zowel *met* als *zonder* ziekteverschijnselen verlopen.

De verschijnselen van hepatitis B zijn:

- moeheid;
- buikpijn;
- misselijkheid;
- soms koorts en gewrichtsklachten;
- soms geelverkleuring van oogwit en huid (geelzucht) en daarbij een donkere urine en lichtgekleurde ontlasting (grijs-wit).

Besmetting

Het hepatitis B-virus wordt via bloed of door zichtbaar met bloed verontreinigde lichaamsvloeistoffen overgebracht. Het virus dringt binnen via de beschadigde huid en intacte slijmvliezen, inclusief spatten in oogslimvlies. Dit betreft dus ook bijten of gebeten worden (tot bloeden toe) door geïnfecteerde personen. Baby's kunnen tijdens de geboorte besmet raken door hun moeder. Daarnaast is hepatitis B ook seksueel overdraagbaar.

Hepatitis B krijgt u *niet* door: hoesten, niezen, huidcontact (indien geen open onbedekte wondjes) zoenen, zweet, tranen, braaksel, urine, ontlasting, gemeenschappelijk gebruik van glazen, borden, potloden of toilet. Neem bij twijfel contact op met de GGD.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Pas de hygiëneregels goed toe, extra aandacht hiervoor is noodzakelijk om besmetting en verspreiding te voorkomen.
- Vermijd contact met bloed.
- Dek wondjes aan de handen af met een waterafstotende pleister.
- Gebruik bij ongelukjes met bloed wegwerphandschoenen.
- Gebruik niet dezelfde nagelschaartjes, vijltjes en tandenborstels (hierop kunnen bloedresten zitten).

Melding bij de GGD

Hepatitis B is een meldingsplichtige ziekte op basis van artikel 26 Wet publieke gezondheid.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met hepatitis B niet te weren.

Opmerkingen

Alle kinderen in Nederland die meedoen aan het Rijksvaccinatieprogramma worden sinds augustus 2011 gevaccineerd tegen hepatitis B. Overleg met de GGD wat er gedaan moet worden als een kind een drager is. Overleg bij bloed-bloedcontact altijd met de GGD.

Hersenvliesontsteking

Wat is het?

Bij een hersenvliesontsteking zijn de vliezen om de hersenen (en het ruggenmerg) ontstoken. Verschillende virussen en bacteriën kunnen hersenvliesontsteking veroorzaken.

De meest voorkomende verschijnselen van een hersenvliesontsteking zijn:

- hoge koorts;
- koude rillingen;
- verwardheid;
- hoofdpijn;
- nekstijfheid: dit is een pijnlijke en stijve nek bij het vooroverbuigen van het hoofd. Kenmerkend hierbij is dat de kin niet op de borst kan worden gebracht;
- braken;
- misselijkheid.

o Bij meningokokken: soms komen er hele kleine vlekjes in de huid. Deze zijn rood of paars en kunt u niet wegdrücken.

Zuigelingen en kinderen krijgen vaak ook de volgende klachten:

- lage temperatuur of koorts;
- sufheid;
- slecht drinken;
- prikkelbaarheid;
- luierpijn: huilen bij het verschonen;
- ongewoon huilen
- soms treden schokjes van het lichaam op en/of draaien de ogen weg.

Een ernstige vorm van hersenvliesontsteking wordt veroorzaakt door de meningokokbacterie. Deze bacterie kan binnen een paar uur levensgevaarlijk zijn. Het snel herkennen en behandelen van een hersenvliesontsteking is daarom erg belangrijk.

Besmetting

De bacteriën en virussen verspreiden via het hoesten, niezen, praten of door direct contact. Veel mensen dragen de bacterie zelf in hun neus zonder dat zij dit weten.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

Bel onmiddellijk de huisarts of de eerste hulp als een kind klachten heeft zoals luierpijn en onwillekeurige schokjes, nekstijfheid, sufheid of bewusteloosheid hoge koorts én rood paarse vlekjes in de huid die zichtbaar blijven als er met een doorzichtig glas op gedrukt wordt. Wacht niet tot de ouders komen!

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten.
- Pas de hygiëneregels goed toe.

- Was de handen van de kinderen na het hoesten en niezen in de handen.
- Hoest en nies in een papieren zakdoek en gooi deze meteen weg.

Melding bij de GGD

Overleg met de GGD over het informeren van de overige ouders. De behandelend arts moet sommige vormen van hersenvliesontsteking ook melden bij de GGD.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met hersenvliesontsteking niet te weren.

Opmerking

- Heeft iemand meningokokkenziekte? Dan is het soms nodig om medicijnen te geven aan gezinsleden. De medicijnen helpen dan om de ziekte te voorkomen bij anderen. De GGD bekijkt samen met de arts of dat nodig is.
- Baby's worden via het Rijksvaccinatieprogramma gevaccineerd tegen meningokokkentype C en per 1 mei 2018 tegen typen A, C, W en Y.

Hoofdluis

Wat is het?

Volwassen hoofdluizen zijn kleine, beestjes van ongeveer drie millimeter groot die te zien zijn bij controle. Luizen leven van het bloed dat ze opzuigen op de hoofdhuid en zitten het liefst op behaarde en warme plekjes zoals achter de oren, in de nek of onder een pony. De luis is grijsblauw of, nadat hij bloed opgezogen heeft, roodbruin van kleur. De neten (eitjes van de luizen), zijn 1 millimeter groot en grijswit van kleur. Ze lijken op roos. Het verschil is dat roos los zit terwijl neten juist aan het begin van de haren kleven. Neten komen binnen tien dagen uit en na een week kunnen de jonge luizen weer nieuwe eitjes leggen.

Kinderen met luizen klagen vaak van jeuk op de hoofdhuid. Niet ieder kind met luizen heeft last.

Besmetting

Hoofdluis kun je krijgen van contact met iemand die hoofdluis heeft: de luizen lopen van het ene hoofd naar het andere. Ze verplaatsen zich niet via kleding of andere spullen.

Behandeling

Er zijn drie manieren om hoofdluis te behandelen:

1. kammen;
2. kammen in combinatie met gebruik van een antihooftluismiddel;
3. warme lucht.

Kammen

Hoofdluis kunt u behandelen door 14 dagen lang elke dag te kammen.

Het kammen gaat als volgt:

- Maak het haar goed nat, bescherm de ogen met een washandje.
- Breng ruim crèmespoeling in het haar en spoel dit NIET uit.
- Kam de knopen en klitten uit het haar met een gewone kam.
- Houd het hoofd voorover boven een wasbak of een stuk wit papier en kam het haar van achteren naar voren met een fijntandige kam tegen de schedelhuid aan. Start bij het ene oor en schuif na elke kambeweging, plukje voor plukje, op richting het andere oor.
- Veeg tussendoor de fijntandige kam regelmatig af aan een witte papieren servet of zakdoek en kijk of er luizen op het papier zichtbaar zijn. Spoel gevonden luizen door de wc of wasbak.
- Spoel de crèmespoeling uit het haar.
- Na gebruik de kam goed reinigen met water en zeep en de luizen en neten verwijderen.
- Vastgeplakte neten kan men eventueel losweken door een doekje met azijn op het haar te deppen.

Kammen in combinatie met een antihooftluismiddel

- U kunt ook het dagelijks kammen combineren met een antihooftluismiddel. Herhaal de behandeling met antihooftluismiddel volgens instructie van de fabrikant na 7-9 dagen. Antihooftluismiddelen zijn verkrijgbaar in de vorm van een lotion of shampoo. Middelen met dimeticon hebben de voorkeur. Tegen malathion en permethrine is de hooftluis steeds vaker ongevoelig.
- Bij zwangerschap en het geven van borstvoeding kunt u de kambehandeling met crèmespoeling volgen. Het gebruik van antihooftluismiddelen op basis van malathion en permethrine wordt afgeraden aan zwangeren en vrouwen die borstvoeding geven. Wij adviseren u antihooftluismiddelen op basis van dimeticon alleen te gebruiken in overleg met een arts.
- Voor baby's onder de 6 maanden adviseren wij de uitkambehandeling. Kinderen jonger dan 6 maanden mogen alleen onder medisch toezicht worden behandeld met antihooftluismiddelen
- De GGD kan adviseren over de werkzaamheid van de diverse middelen. Antihooftluismiddel wordt niet gebruikt om besmetting te voorkomen.

Warme lucht

Hooftluis kan ook worden behandeld met warme lucht. Een speciaal apparaat, de AirAllé doodt de luizen en eitjes door ze uit te drogen (dus niet door verwarming). Deze apparaten zijn ook geschikt voor haarsoorten die moeilijk te kammen zijn. In Nederland is de AirAllé alleen verkrijgbaar voor professionals en te gebruiken bij kinderen boven de 4 jaar.

Melding bij de GGD

Hooftluis hoeft niet gemeld te worden. Als er problemen zijn met de hooftluisbestrijding kan de GGD om advies worden gevraagd.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met hooftluis niet te weren.

Opmerkingen

Neem contact op met de GGD voor praktische ondersteuning; zij hebben vaak standaardbrieven die u kunt gebruiken om ouders te informeren.

Kinkhoest

Wat is het?

Kinkhoest ontstaat door een bacterie. In Nederland worden kinderen ingeënt tegen kinkhoest. Toch komt het regelmatig voor bij kinderen en volwassenen. Kinkhoest kan beginnen met koorts, verkoudheid en hoesten. Na ongeveer 2 weken verergert het hoesten vooral 's nachts. Dat kan een opvallend blaffende hoest zijn. Tijdens de hoestbui kan iemand erg benauwd worden en gaan braken. Bij volwassenen lijkt kinkhoest vaak op een zware verkoudheid. Bij jonge baby's zijn de klachten soms anders zoals slecht eten, moeite met ademen, blauw aanlopen. De tijd tussen besmet raken en ziek worden is meestal 7 tot 10 dagen. Baby's kunnen erg ziek worden van kinkhoest.

Besmetting

De kinkhoestbacterie zit in de keel van iemand die besmet is. Door hoesten en niezen komen kleine druppeltjes met de bacterie in de lucht. Mensen kunnen deze druppeltjes inademen en besmet raken. Kinkhoest is vooral besmettelijk aan het begin van de ziekte. Iemand weet dan vaak nog niet dat hij kinkhoest heeft. Iemand is besmettelijk tot 4 weken na het begin van de erge hoestbuien. Als iemand antibiotica krijgt is het na een week na start van de therapie niet meer besmettelijk.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten.
- Pas de hygiënerregels goed toe.
- Overleg met de GGD wanneer een kind of medewerker kinkhoest heeft, of verdacht wordt van kinkhoest.
- Houd kinderen met kinkhoest weg bij zwangere vrouwen en jonge baby's.

Melding bij de GGD

De behandelend arts moet kinkhoest melden bij de GGD.

Toelaten of weren?

Wering is meestal niet nodig. Overleg met de GGD als er in de groep van het zieke kind kinderen zitten die jonger zijn dan een half jaar en nog niet volledig gevaccineerd zijn.

Koortslip

Wat is het?

Een koortslip komt door een virus. Eenmaal besmet, blijft dit virus levenslang in het lichaam. De meeste mensen in Nederland dragen dit virus bij zich. Een koortslip ontstaat wanneer iemand een lage weerstand heeft, koorts heeft of te lang in de zon heeft gezeten. Baby's jonger dan een maand kunnen ernstig ziek worden als zij besmet raken met het virus.

Iemand met koortslip heeft last van:

- blaasjes met vocht in of rond de mond en/of op de lippen of in het gezicht;
- de blaasjes voelen branderig, pijnlijk en/of jeukend aan;
- na een paar dagen worden de blaasjes wondjes; ze barsten open, drogen in en/of er komt een korstje op.

Besmetting

Het vocht in de blaasjes is zeer besmettelijk. Het virus verspreidt zich door het aanraken van de blaasjes met de handen of door het zoenen. Het virus kan via de handen en/of seksueel contact ook aan de geslachtsdelen komen en daar blaasjes veroorzaken. Iemand is vooral besmettelijk vanaf het moment dat de blaasjes ontstaan en openbarsten. De besmettelijkheid blijft bestaan totdat de blaasjes helemaal ingedroogd zijn of dat er een korstje op zit.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Was de handen van de kinderen of die van u na het aanraken van de huid of blaasjes.
- Het kind gebruikt zijn eigen bestek, borden en bekers.
- Raak de koortslip niet aan.
- Zoen geen baby's.
- Pas de hygiëneregels goed toe.

Melding bij de GGD

Een koortslip hoeft niet gemeld te worden. Indien er meerdere kinderen en volwassenen een koortslip tegelijk hebben op het kindercentrum kun je voor informatie en advies contact leggen met de GGD.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met koortslip niet te weren.

Krentenbaard

Wat is het?

Krentenbaard is een ontsteking van de huid. Mensen krijgen deze ontsteking door een bacterie. Krentenbaard is besmettelijk. De ontsteking is vervelend maar niet gevaarlijk. Krentenbaard komt vooral voor bij jonge kinderen. De kans op krentenbaard is groter wanneer de huid al kapot is door bijvoorbeeld een muggenbult, eczeem, waterpokken en schaafwondjes.

Klachten bij krentenbaard:

- Er komen rode vlekken of bultjes in het gezicht, vooral bij de neus en de mond.
- De plekken kunnen ook op andere delen van het lichaam zitten.
- De ontsteking begint soms op een plaats waar al een wondje zit.
- De bultjes worden blaasjes met vocht erin.
- Als de blaasjes open gaan, worden het natte plekjes met gele korstjes.
- De plekken met blaasjes en korstjes kunnen snel groter worden.
- De plekken kunnen pijn doen en jeuken. De tijd tussen besmet raken en het krijgen van bultjes en blaasjes is 4 tot 14 dagen.

Besmetting

De bacterie wordt veelal overgedragen door contact met het vocht uit de blaasjes van iemand met krentenbaard. Krabben aan krentenbaardplekken kan leiden tot besmetting via handen of bijvoorbeeld speelgoed. Daarnaast kan de bacterie overgedragen worden via hoesten of niezen. Veel mensen dragen de bacterie in de neus of keel bij zich zonder zelf ziek te zijn.

Krentenbaard is niet meer besmettelijk:

- als de blaasjes droog zijn en/of
  - twee dagen na het begin van een behandeling met antibioticumzalf of -tabletten.
- Deze behandeling wordt door een arts voorgeschreven.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Was uw handen en die van de kinderen na het aanraken van de blaasjes.
- Laat het kind niet aan de plekken krabben, laat de ouders de nagels kort houden.
- Gebruik een aparte handdoek voor het kind met een krentenbaard.
- Adviseer de ouders om naar de huisarts te gaan voor behandeling.
- Plak geen pleisters op de blaasjes. Pas de hygiëneregels voor hoesten en niezen, handen wassen, desinfecteren, schoonmaken en voedselvoorbereiding goed toe.

Melding bij de GGD

Vlekjesziekten zijn meldingsplichtig op basis van artikel 26 Wet publiek gezondheid, wanneer er twee personen of meer binnen twee weken dezelfde uitslag hebben. De GGD heeft informatiebrieven om eventueel naar andere ouders te verspreiden.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met een krentenbaard niet te weren. De GGD kan adviseren om kinderen te weren wanneer de wondjes erg groot zijn en er meerdere kinderen ziek zijn. Omdat tegen krentenbaard geen immuniteit ontstaat, kunnen mensen de aandoening meerdere keren krijgen.

Luchtweginfecties

Wat is het

Veel virussen kunnen de luchtwegen infecteren. Dit kan een griepvirus zijn of een van de vele andere verkoudheidsvirussen. De klachten duren meestal niet langer dan een week.

De verschijnselen van luchtweginfecties zijn:

- niezen
- hoesten
- snotterige neus
- hoofdpijn

Bij griep krijgt iemand ook:

- rillingen
- keelpijn
- koorts
- spierpijn
- vermoeidheid

Sommige kinderen kunnen naast de verkoudheid ook oor-, oog-, of een diepe longontsteking oplopen. Een longontsteking kan ook door een bacterie veroorzaakt worden. Iemand met griep of verkoudheid hoeft gewoonlijk niet naar de huisarts. Het gaat meestal vanzelf over ook al kan het hoesten, niezen en snotteren een paar weken duren.

Besmetting

De virussen en bacteriën verspreiden zich door de lucht via vochtdruppeltjes afkomstig uit de mond, keel en neus van iemand die ziek is. Dus door:

- hoesten
- niezen
- praten

U kunt deze druppeltjes inademen en zo besmet raken. Het virus kan ook op de handen, oppervlakken en voorwerpen komen. Op die manier kunt u ook besmet raken. Niet iedereen wordt ziek nadat zij besmet zijn geraakt.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten.
- Pas de hygiëneregels goed toe.

Melding bij de GGD

Verkoudheid hoeft niet gemeld te worden.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met een luchtweginfectie niet te weren.

Opmerkingen

Het is normaal dat een kind tien keer per jaar verkouden wordt. Als een kind steeds verkouden is, snurkt, uit de mond ruikt, slecht hoort of hongerig blijft, is het beter om de huisarts te bezoeken. Er kan dan een ander probleem zijn zoals een vergrote neusamandel of een allergie. Een kind kan niet 'kou vatten' of een luchtweginfectie oplopen door zonder jas

buiten te lopen, of door de regen. Neem bij verkouden baby's contact op met de (huis-)arts als de baby suf is.

Mazelen

Wat is het?

Mazelen is een zeer besmettelijke infectieziekte. Een vlekjesziekte veroorzaakt door het mazelenvirus. De meeste kinderen in Nederland worden gevaccineerd tegen de mazelen en dus komt de ziekte weinig voor. De ziekte duurt ongeveer twee weken en gaat meestal vanzelf over. Sommige mensen kunnen erger ziek worden van mazelen. Vooral baby's, volwassenen, zwangere vrouwen en mensen met minder afweer. Ze krijgen bijvoorbeeld een longontsteking.

De verschijnselen van mazelen zijn:

- koorts;
- neusverkoudheid;
- harde droge hoest;
- rode ontstoken ogen, waardoor iemand niet goed meer tegen licht kan;
- witte vlekjes in de mond;
- na 3 tot 7 dagen rode vlekjes op de huid, beginnend achter de oren en zich uitbreidend over de rest van het lichaam, deze voelen als schuurpapier.

Besmetting

Het virus verspreidt zich door de lucht via vochtdruppeltjes afkomstig uit de mond, keel en neus. Door hoesten, niezen en praten, komen kleine druppeltjes met het virus in de lucht. Door het inademen van deze druppeltjes raak je besmet. Mazelen zijn besmettelijk vanaf vier dagen vóór het beginnen van de vlekjes tot 4 dagen na het verschijnen van de vlekjes.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten.
- Pas de hygiëneregels goed toe.
- Leer de kinderen goed te hoesten en niezen.

Melding bij de GGD

De ziekte mazelen is meldingsplichtig op basis van artikel 26 Wet publieke gezondheid, ook bij één geval. De behandelend arts moet mazelen ook melden bij de GGD. De GGD kan de ouders van niet-gevaccineerde kinderen informatie geven over de mazelen en een vaccin aanbieden.

Toelaten of weren?

Overleg met de GGD als er bij een kind of medewerker mazelen is vastgesteld. Een kindercentrum hoeft kinderen met mazelen niet altijd te weren. Wanneer er veel niet-gevaccineerde kinderen op de groep zijn kan dit wel gebeuren.

Houd er rekening mee dat kinderen pas op de leeftijd van 14 maanden hun eerste BMR-vaccinatie tegen mazelen krijgen.

Opmerkingen

Mazelen kunnen gemakkelijk verward worden met andere 'vlekjesziekten'. Daarom is het belangrijk dat de GGD controleert of het echt om mazelen gaat. Leg daarom altijd contact met de GGD. In overleg met de GGD kan het kindercentrum andere ouders informeren.

Middenoorontsteking en loopoor

Wat is het?

Een middenoorontsteking is een plotselinge infectie van het middenoor. Dit kan komen door verschillende soorten bacteriën of virussen.

De verschijnselen van een middenoorontsteking zijn:

- flinke oorpijn;
- koorts;
- hangerigheid.

Als het trommelvlies in het oor kapot gaat door de ontsteking, loopt het vocht eruit en heeft het kind een “loopoor”. Dit kan helder vocht zijn, maar ook pus of bloederig vocht. De pijn en koorts worden minder.

Kenmerken van pus: lichtgeel, vrij dun en het stinkt vaak.

Een loopoor kan twee weken duren.

Andere (ernstige) gevolgen bij een middenoorontsteking kunnen zijn:

- een chronische middenoorontsteking met gehoorverlies;
- infectie van het bot achter het oor;
- hersenvliesontsteking.

Besmetting

Een middenoorontsteking komt meestal door een flinke verkoudheid. Het pus uit een loopoor is besmettelijk en kan wel voor een verkoudheid zorgen, maar niet direct tot een loopoor.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten
- Pas de hygiëneregels goed toe.
- Maak een loopoor schoon met een wattenbolletje, was daarna goed uw handen.
- Gebruik indien van toepassing een aparte handdoek voor het zieke kind, voor bijvoorbeeld het verschonen.

Melding bij de GGD

Middenoorontsteking en loopoor hoeven niet gemeld te worden.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met een middenoorontsteking en loopoor niet te weren.

Oogontsteking

Wat is het?

Een oogontsteking kan komen door een verkoudheidsvirus of een bacterie. Een oogontsteking komt vaak samen met een verkoudheid. Meestal gaan de klachten na een paar dagen vanzelf over. Indien niet het geval kan een bezoek aan de huisarts nodig zijn en kan hij beoordelen of een behandeling met medicatie nodig is.

De verschijnselen van een oogontsteking zijn:

- rode ogen;
- opgezette oogleden;
- gele of groene pus uit het oog.

Besmetting

Het virus of de bacterie verspreidt zich door hoesten, niezen, of het uitwrijven van het oogpus in de handen. Als een kind de ziekteverwekker inademt of het op zijn handen krijgt en vervolgens in zijn mond, dan raakt hij ook besmet en kan ziek worden.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten.
- Pas de hygiëneregels goed toe.
- Was en verschoon de lakens van een ziek kind dagelijks.
- Laat het kind niet in zijn ogen wrijven.
- Maak het oog schoon met afgekoeld gekookt water.
- Gebruik voor ieder oog een apart gaasje.
- Veeg altijd in de richting van de neus.

Druppelinstructie

- Was je handen voor het druppelen
- Leg het kind op zijn rug en vraag het de ogen dicht te knijpen.
- Druppel de vloeistof in de binnenhoek van het oog.
- Vraag het kind om de ogen weer te openen. De ogen mogen daarna weer zachtjes gesloten worden. Maar niet te hard dichtknijpen want dan gaat de druppelvloeistof het oog weer uit.
- Druk na het druppelen nog even (zo lang als de instructie van de arts aangeeft of als dat ontbreekt de bijsluiters, meestal 1 minuut) de traanbuis dicht. Een ouder kind kan dit zelf doen. Het oudere kind vooraf en achteraf de handen laten wassen.
- Voor een baby trekt u het onderooglid voorzichtig omlaag en druppelt u daar de vloeistof in.
- Was je handen na het druppelen

Melding bij de GGD

Oogontsteking hoeft niet gemeld te worden.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met een oogontsteking niet te weren.

Opmerkingen

Let op: allergie of prikkelende stoffen in de ogen kunnen dezelfde verschijnselen geven en ook rode pijnlijke ogen veroorzaken.

Pseudokroep

Wat is het?

Pseudokroep wordt veroorzaakt door een virus. Door een vernauwing van de luchtpijp kan het kind niet goed ademen en kan het benauwd worden.

De klachten bij pseudokroep zijn:

- verkoudheid
- blaffende hoest
- hese stem
- normale temperatuur, hooguit rond de 38 graden;
- toenemende benauwdheid (meestal 's avonds of 's nachts) met piepende inademing.

Besmetting

Besmetting vindt plaats via niezen en hoesten. De virusdeeltjes verspreiden zich via kleine, in de lucht zwevende vochtdruppeltjes. Wanneer iemand anders dit inademt wordt hij ziek.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten.
- Pas de hygiëneregels goed toe.
- Waarschuw bij een benauwdheidsaanval de ouders en een arts.
- Probeer het kind te kalmeren.
- Stomen helpt soms om de benauwdheid te verminderen.

Melding bij de GGD

Pseudokroep hoeft niet gemeld te worden.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met pseudokroep niet te weren.

Opmerkingen

Pseudokroepaanvallen beginnen meestal 's avonds of 's nachts. De kans dat het in een kindercentrum gebeurd is erg klein.

Rodehond

Wat is het?

Rodehond is een ziekte die ontstaat door het rubellavirus. De meeste kinderen in Nederland worden gevaccineerd tegen rodehond. Daarom komt de ziekte weinig voor. Rodehond is gevaarlijk voor zwangere vrouwen in de eerste helft van de zwangerschap als de zwangere nooit is gevaccineerd of de ziekte heeft gehad. Er is dan een risico op een miskraam of op aangeboren afwijkingen bij de baby. Het risico wordt kleiner als de zwangerschap al langer duurt.

De verschijnselen van rodehond zijn:

- lichte verkoudheid;
- koorts;
- een rode uitslag die begint in het gezicht en zich snel uitbreidt over de rest van het lichaam. De vlekken lopen zo in elkaar over dat het lijkt alsof het kind een egaal rode kleur heeft;
- opgezette, pijnlijke klieren in de nek.

De meeste kinderen zijn nauwelijks ziek en hebben meestal geen koorts.

Besmetting

Door het uitademen, praten, niezen of hoesten komt het virus in de lucht en kan een ander besmet worden. Ook via besmette handen en urine kan het virus worden overgebracht. Mensen die geïnfecteerd zijn kunnen anderen besmetten vanaf 10 dagen voordat er rode vlekjes op de huid te zien zijn tot 7 dagen na het ontstaan van deze vlekjes. De besmettelijkheid is het grootst vlak voor het begin van de huiduitslag. Iedereen die niet ingeënt is en geen rodehond heeft doorgemaakt kan ziek worden.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten.
- Pas de hygiëneregels goed toe.
- Extra aandacht voor het handen wassen na hoesten en niezen en toiletbezoek, omdat het virus ook in urine kan voorkomen.

Melding bij de GGD

De behandelend arts moet rodehond ook melden bij de GGD. De GGD heeft informatiebrieven om eventueel naar andere ouders te verspreiden. Het kindercentrum neemt ook contact op met de GGD als er een zwangere vrouw op de groep staat, voor advies en vervolgstappen.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met rodehond niet te weren. Het kindercentrum moet wel ouders en beroepskrachten informeren over rodehond in de groep. Zij kunnen dan alert zijn op verschijnselen bij hun kind of gewaarschuwd zijn bij een zwangerschap. Vraag de GGD om ondersteuning bij het maken van deze informatiebrief.

Opmerkingen

Rodehond kan gemakkelijk verward worden met andere 'vlekjesziekten'. Daarom is het belangrijk dat de GGD controleert of het echt om rodehond gaat.

Roodvonk (scarlatina)

Wat is het?

Roodvonk komt door een bacterie, het is een besmettelijke ziekte.

De klachten:

- Roodvonk begint met verlies van eetlust, hoge koorts en keelpijn. Het kind kan ook overgeven en buikpijn hebben.
- Daarna komen er meestal felrode vlekjes op het lichaam. Er zijn geen vlekjes bij de neus of mond.
- De huid met de vlekjes ziet eruit als rood kippenvel en voelt aan als schuurpapier.
- Ook op de tong verschijnen felrode puntjes, dit heet ook wel frambozentong.
- Na een paar dagen begint de huid te vervellen, vooral aan de vingers en tenen. De klachten duren 7 tot 10 dagen.

Besmetting

De bacterie verspreidt zich voornamelijk door de lucht via vochtdruppeltjes afkomstig uit de mond, keel en neus. Mensen kunnen deze druppeltjes inademen en besmet raken. De ziekte is ook besmettelijk via de handen. Iemand met roodvonk is besmettelijk als de eerste klachten beginnen, al vóór er vlekjes zijn. Dit duurt totdat het vervellen van de huid over is. Roodvonk gaat vanzelf over. Soms wordt het behandeld met medicijnen. Bij behandeling met antibiotica is de besmettelijkheid na 48 uur voorbij.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten.
- Pas de hygiëneregels goed toe.
- Besteed extra aandacht aan het regelmatig handen wassen bij de kinderen.

Melding bij de GGD

Vlekjesziekten zijn meldingsplichtig op basis van artikel 26 Wet publieke gezondheid wanneer er twee personen of meer binnen twee weken dezelfde uitslag hebben.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met roodvonk niet te weren. In speciale gevallen kan de GGD in overleg met de huisartsen adviseren om zieke kinderen alleen na behandeling met antibiotica toe te laten.

Opmerkingen

Roodvonk kan verward worden met andere 'vlekjesziekten'. Daarom zal de GGD voordat er verdere maatregelen worden geadviseerd eerst controleren of het echt om roodvonk gaat. Overleg met de GGD over het informeren van andere ouders.

Steenpuisten

Wat is het?

Een steenpuist is een huidinfectie door bacteriën op de huid. Er ontstaat een pijnlijke, rode en warme bult rond een haarwortel. Binnen een paar dagen wordt de bult groter en krijgt een gelige punt. Als de puist opengaat, kan er heel veel pus uit komen. Daarna geneest het.

Besmetting

Veel mensen dragen de bacterie bij zich in de neus, zonder er last van te hebben. De bacterie verspreidt zich vooral via de handen, maar kan ook via druppeltjes uit de neus in de omgeving komen. Ook kan er besmetting optreden door direct of indirect contact met pus uit een steenpuist of huidschilfers.

Bronnen hiervoor zijn:

- beddengoed;
- kleding;
- speelgoed

Als de weerstand vermindert, kunnen de bacteriën een steenpuist veroorzaken.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Was uw handen en die van de kinderen met water en zeep na het aanraken van pus uit een steenpuist.
- Houd de wond goed schoon.
- Dek de steenpuist goed af.
- Verschoon regelmatig de gaasjes van een open steenpuist.
- Gebruik altijd handschoenen bij de wondverzorging.
- Druk de steenpuist nooit uit.
- Pas de hygiëneregels goed toe.

Melding bij de GGD

Huidaandoeningen zijn meldingsplichtig op basis van artikel 26 Wet publieke gezondheid wanneer er twee personen of meer binnen twee weken dezelfde uitslag hebben.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met een steenpuist niet te weren. De steenpuist moet wel worden behandeld en afgedekt met een pleister.

Schimmelinfectie van de huid (ringworm)

Wat is het?

Ringworm is een schimmelinfectie van de huid en/of behaarde hoofdhuid. Het gaat dus niet om een worm. Deze schimmelinfectie komt regelmatig voor, vooral bij jonge kinderen. Ringworm heeft zijn naam gekregen doordat de plekjes een vorm van een ring hebben. Ook huisdieren, zoals honden en katten, kunnen ringworm krijgen.

De klachten van een ringworm zijn:

- een schilferende ronde plek ter grootte van ongeveer 1 cm;
- bij een lichte huid zijn de plekken roze met een donkerrode ring aan de buitenkant/
- bij een donkere huid zijn de plekken lichtbruin met een donkerbruine ring aan de buitenkant;
- de plekken worden langzaam groter tot 2 cm doorsnede;
- soms jeuk op de plek, zwelling en eventueel vocht;
- kale plekken als de schimmel op de hoofdhuid zit, de haren breken vlakbij de huid af.

De schimmel kan doorgroeien als er geen medicijnen worden gebruikt. Zonder behandeling kunnen de plekken op het hoofd blijvend kaal worden.

Besmetting

De schimmels verspreiden zich van mens naar mens of van dier naar mens. Dit gebeurt via direct contact met de besmette personen of dieren. De huidschilfers op kleding of op de grond zijn ook besmettelijk. Zodra er medicijnen worden gebruikt wordt de besmetting minder.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Waarschuw de ouders voor een schimmelinfectie op hun kind en vraag om een behandeling van de huisarts.
- Laat de kinderen niet dezelfde kleren, hoedjes of petten dragen.
- Reinig de kammen en borstels van de besmette kinderen en desinfecteer deze kammen en borstels minimaal 5 minuten in 70% alcohol.
- Let op besmetting bij andere kinderen.
- Houd kinderen weg van dieren die veel krabben of schimmelplekken hebben.
- Was uw handen en die van de kinderen goed na het aanraken van de schimmel.
- Maak de vloer, bedden, speelgoed en meubels goed schoon.

Melding bij de GGD

Huidaandoeningen zijn meldingsplichtig, op basis van artikel 26 Wet publieke gezondheid wanneer er twee personen of meer binnen twee weken dezelfde uitslag hebben. Overleg met de GGD ook over het informeren van de andere ouders, zodat die alert kunnen zijn op verschijnselen van de schimmelinfectie bij hun kind.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met een schimmelinfectie niet te weren als de behandeling gestart is.

Opmerkingen

Omdat schimmelinfecties ook via dieren kunnen komen, is het belangrijk om goed op de huid van de huisdieren te letten. Als een dier ringworm heeft, breng deze dan naar de dierenarts voor een behandeling.

Schurft (scabiës)

Wat is het?

Schurft komt door de schurftmijt die voor huidziekte zorgt. Er bestaan verschillende vormen van scabiës. Hier wordt alleen de gewone (klassieke) scabiës behandeld. De mijt graaft kleine gangetjes in de huid en legt daarin eitjes. De mijt legt het liefst eitjes tussen de vingers, aan de binnenkant van de polsen, binnenzijde van de ellebogen, voetrand, enkel en wreef.

De klachten bij schurft zijn:

- blaasjes en rode bultjes op de huid tussen bijvoorbeeld vingers, polsen en voeten;
- ongeveer twee tot zes weken na besmetting treedt jeuk op, vooral 's avonds en 's nachts en als het warm is;
- de plaats van de jeuk hoeft niet overeen te komen met de plaats waar de mijt zich bevindt; soms zijn de gangetjes die de mijt in de huid heeft gegraven als rode streepjes zichtbaar;
- alleen bij kleine kinderen tot 4 jaar kunnen de verschijnselen ook optreden op de hoofdhuid;
- ook na behandeling kan de jeuk nog drie tot vier weken aanhouden. Schurft moet altijd behandeld worden. Er ontstaat geen immuniteit.

Besmetting

De mijt wordt overgebracht door langer durend direct lichamelijk contact (bijvoorbeeld langer dan 15 minuten hand-in-hand wandelen), regelmatig intensief contact (bijvoorbeeld verzorgende handelingen) of via besmet beddengoed, besmette kleding en knuffels.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Let op jeukklachten bij de andere kinderen in de groep.
- Geef elk kind eigen en schoon beddengoed. Na de eerste en laatste behandeling tegen schurft moet extra aandacht zijn voor eventueel het beddengoed dat het kind op het kinderdagverblijf gebruikt heeft. Dit moet dan echt verschoond worden. Het beddengoed moet op minstens 50 °C gewassen worden.
- Was de verkleedspullen en knuffels op minstens 50 °C.
- Stop verkleedspullen en knuffels die niet gewassen kunnen worden minstens 72 uur in een afgesloten plastic zak zodat de mijten dood gaan. De GGD beschikt over een uitgebreide beschrijving van de werkwijze bij de behandeling van schurft en was- en luchtvoorschriften ter preventie van meerdere ziektegevallen.

Melding bij de GGD

De GGD kan mensen die risico hebben gelopen waarschuwen, voorlichten en zorgen dat zij ook worden behandeld.

Toelaten of weren?

Een kind met schurft hoeft niet geweerd te worden. Wel moet een kind dat schurft heeft behandeld worden. Alle gezinscontacten (ouders, broers, zussen en eventuele andere inwonende familieleden) moeten worden mee behandeld, ook als zij geen klachten hebben.

Zij moeten gelijktijdig op hetzelfde moment behandeld worden. 12 uur na de start van de behandeling is schurft niet meer besmettelijk.

Opmerking

Overleg met de GGD of andere ouders en medewerkers geïnformeerd moeten worden, zodat zij alert kunnen zijn op verschijnselen van schurft.

Spruw

Wat is het?

Spruw is een schimmelinfectie in de mond. De schimmel die spruw veroorzaakt komt heel veel voor, maar krijgt meestal niet de kans om uit te groeien. Als de weerstand laag is groeit de schimmel en veroorzaakt klachten zoals witte vlekjes in de mond die niet weg te poetsen zijn.

Besmetting

Spruw wordt meestal overgedragen van moeder op kind. Het kind kan al tijdens de bevalling besmet worden als de moeder een vaginale schimmelinfectie heeft. Ook kan het besmet worden via tepelcontact bij de borstvoeding. Er ontstaat dan een 'pingpongeffect' omdat daarna het kind bij de voeding de borst van de moeder weer besmet.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Spoel de mond van het kind schoon met afgekoeld gekookt water na het voeden.
- Adviseer de ouders naar de huisarts te gaan voor behandeling van de infectie.
- Adviseer de ouders naar de huisarts te gaan als het kind niet wil drinken door de spruw.
- Reinig en desinfecteer het speelgoed van de kinderen dagelijks.
- Gebruik voor elk kind een eigen fles en speen en kook deze dagelijks uit.

Melding bij de GGD

Spruw hoeft niet gemeld te worden.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met spruw niet te weren.

Spoelwormen

Wat is het?

Honden- en kattenspoelwormen (toxocara) zijn kleine wormpjes. De eitjes rijpen snel en blijven lang besmettelijk. Als een mens besmet wordt met eitjes van honden- en kattenspoelwormen kunnen deze in de darm uitgroeien tot larven. De larven kunnen geen volwassen worm worden in de mens. Maar ze kunnen wel via de bloedbaan door het lichaam heen gaan en veroorzaken allerlei ontstekingen in de organen.

De klachten bij een spoelworminfectie zijn:

- temperatuursverhoging;
- algemene malaise, buikpijn en prikkelhoest;
- in zeldzame gevallen, afhankelijk van het aangedane orgaan, allerlei bijzondere afwijkingen.

Besmetting

De besmetting gaat van grond tot mond: bij spelen in een besmette zandbak of op een besmette speelplek en door eten van besmette en onvoldoende gereinigde groenten en fruit.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Houd honden en katten weg van de speelplaats en de zandbakken.
- Sluit de zandbak af.
- Probeer het in de mond stoppen van zand tijdens het spelen te voorkomen.
- Pas de hygiëneregels goed toe.

Melding bij de GGD

Infectie met spoelwormen hoeft niet gemeld te worden.

Toelaten of weren?

Door de rijpingscyclus in de grond is een kind met spoelwormen niet zelf besmettelijk. Wering is dus niet nodig.

Vijfde ziekte (erythema infectiosum, parvovirusinfectie)

Wat is het?

De vijfde ziekte komt door een virus. De ziekte komt vooral voor bij kinderen. Voor kinderen is het een onschuldige ziekte. Ze zijn er meestal niet erg ziek door.

De verschijnselen van de vijfde ziekte voor kinderen zijn:

- kleine rode vlekjes in het gezicht;
- soms vuurrode wangen;
- soms koorts;

Daarna:

- verspreiden de vlekjes zich over het lichaam;
- soms jeuken de vlekjes;
- Na ongeveer een week verdwijnen de vlekjes.

De vlekjes kunnen nog een paar weken lang terugkomen, bijvoorbeeld tijdens stress, door inspanning, kou of warmte. Ze verdwijnen dan ook weer snel.

Volwassenen met de vijfde ziekte hebben vaak last van stijve handen en voeten, er kan pijn in de gewrichten optreden. Dit duurt meestal 1 tot 2 weken. Volwassenen krijgen soms vlekjes.

Mensen die geen vijfde ziekte hebben gehad kunnen besmet raken en ziek worden. Veel volwassenen hebben de ziekte als kind al gehad. Als iemand vijfde ziekte heeft gehad, krijgt hij dit niet opnieuw.

Krijgt een zwangere vrouw in de eerste helft van de zwangerschap vijfde ziekte? Dan is er een klein risico op een miskraam. Bij de meeste vrouwen verloopt de zwangerschap normaal en zijn er voor de baby geen gevolgen.

Zwangere beroepskrachten die nooit de vijfde ziekte hebben gehad moeten met de Arbodienst overleggen over de werkzaamheden.

Besmetting

Het virus verspreidt zich door de lucht via vochtdruppeltjes afkomstig uit de mond, keel en neus van het zieke kind. Kinderen zijn besmettelijk 1 tot 3 weken voordat zij ziek worden. Zodra de uitslag verschijnt, zijn ze niet besmettelijk meer.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten
- Pas de hygiëneregels goed toe.
- Leg contact met de GGD om te overleggen of ouders van andere kinderen en beroepskrachten geïnformeerd moeten worden.

Melding bij de GGD

Vlekjesziekten zijn meldingsplichtig op basis van artikel 26 Wet publieke gezondheid wanneer er twee personen of meer binnen twee weken dezelfde uitslag hebben.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met de vijfde ziekte niet te weren.

Opmerkingen

Vijfde ziekte kan gemakkelijk verward worden met andere 'vlekjesziekten'. Daarom is het belangrijk dat de GGD controleert of het echt om vijfde ziekte gaat. Ongeveer 60% van de

volwassenen heeft de ziekte ooit gehad en is daardoor tegen de vijfde ziekte beschermd. Een bloedonderzoek kan vertellen of iemand immuun is tegen de ziekte of niet.

Voetschimmel (zwemmerseczeem)

Wat is het?

Een voetschimmelinfectie wordt veroorzaakt door bepaalde schimmelsoorten. Deze schimmel zit het liefst tussen de tenen, vingers, nagels, oksels, en soms ook in de huidplooiën. De schimmel leeft en groeit van het vocht op het lichaam.

De verschijnselen bij een voetschimmel zijn:

- roodheid en schilfering van de huid;
- later wordt de huid week, gezwollen, wit en nat;
- er kunnen pijnlijke kloofjes ontstaan;
- jeuk op de plek van de schimmel.

Besmetting

In elke vochtige en warme omgeving waar u op blote voeten loopt, is de kans groot om voetschimmel te krijgen. De besmetting komt door het contact met de schimmel dat in de vloeren en spleten zit van zwembaden of gymzalen.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Droog altijd de voeten goed af, laat de kinderen dit zelf doen of door een beroepskracht.
- Laat de kinderen op de groep pantoffeltjes of schoenen dragen.
- Draag slippers in douches en in de buurt van zwembaden.

Melding bij de GGD

Voetschimmel bij kinderen hoeft niet gemeld te worden.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met voetschimmel niet te weren.

Opmerking

Voetschimmel is te behandelen met medicijnen, verkrijgbaar bij apotheek en drogist.

Waterpokken

Wat is het? Waterpokken ontstaan door een virus. De meeste mensen krijgen als kind waterpokken. Het is meestal een onschuldige kinderziekte. Waterpokken beginnen meestal met koorts en niet lekker voelen.

Andere klachten zijn:

- Na 1 of 2 dagen ontstaan op de huid kleine rode bultjes.
- De bultjes worden blaasjes die erg kunnen jeuken.
- De blaasjes worden korstjes.
- De blaasjes kunnen op het hele lichaam zitten.
- Ze zitten vooral op het lijf, het gezicht en tussen de haren.
- Soms zitten de blaasjes ook in de mond. Dit kan erg pijnlijk zijn. De klachten duren ongeveer tien dagen. Het kind blijft levenslang immuun. Het virus blijft wel in het lichaam aanwezig en kan op latere leeftijd gordelroos veroorzaken.

Besmetting

Het virus zit in de keel en neus van iemand die besmet is. Door hoesten, niezen en praten, komen kleine druppeltjes met het virus in de lucht. Mensen kunnen deze druppeltjes inademen en besmet raken. Het virus zit ook in het vocht van de blaasjes, door het aanraken van het vocht kunt u ook besmet raken. Waterpokken zijn heel besmettelijk: al 2 dagen vóórdat de rode bultjes te zien zijn op de huid, totdat de meeste blaasjes een korstje hebben. De tijd tussen besmet raken en ziek worden is ongeveer 10 dagen tot 3 weken.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten.
- Pas de hygiëneregels goed toe.
- Laat het kind zichzelf niet krabben.
- Houd de nagels van het kind kort.
- Laat kinderen met waterpokken niet zwemmen tot de blaasjes goed ingedroogd zijn. Het warme zwemwater kan de jeuk erger maken. Ook kunnen de wondjes van de waterpokken na zwemmen gaan ontsteken.

Melding bij de GGD

Waterpokken is een meldingsplichtige ziekte op basis van artikel 26 Wet publieke gezondheid wanneer er twee personen of meer binnen twee weken waterpokken hebben.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met waterpokken niet te weren. De ouders kunnen wel gewaarschuwd worden dat er waterpokken heerst op de groep, overleg hierover met de GGD.

Opmerkingen

De meeste mensen in Nederland hebben ooit waterpokken gehad. Wanneer dit niet het geval is bij een zwangere vrouw, dan kan zij ernstige complicaties krijgen bij besmetting met het virus. De baby in de buik kan aangeboren afwijkingen ontwikkelen.

Aanvullende informatie

Voor aanvullende informatie kunt u de veelgestelde vragen waterpokken op de RIVM-site raadplegen.

Wratten

Wat zijn het?

Wratten worden veroorzaakt door een virus. Gewone wratten voelen hard aan, zijn vleeskleurig of zijn bruine bobbeltjes met een ruw oppervlak. Meestal komen ze voor op de handrug en vingers en zijn niet pijnlijk. Er kunnen ook wratten op de voetzolen ontstaan, deze worden door het staan en lopen plat gedrukt. De wratten gaan meestal na een paar maanden of jaren weg. Als ze erg hinderlijk zijn, kan de huisarts ze eventueel verwijderen.

Besmetting

Het virus is besmettelijk door direct contact. Een besmette vloer of oppervlak kan ook voor besmetting zorgen. Na besmetting duurt het weken tot maanden voor er wratten ontstaan. Niet iedereen is even gevoelig voor het ontwikkelen van wratten. Het is niet bekend hoe het komt dat de één wel wratten krijgt en een ander niet.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Laat het kind niet aan de wratten krabben.
- Laat kinderen zonder wratten de wratten van anderen niet aanraken.
- Laat kinderen niet nagelbijten of duimzuigen.
- Droog de voeten goed af als zij nat zijn geweest.
- Laat de kindjes goed doorluchtende schoenen of pantoffels dragen.
- Pas de hygiëneregels goed toe.

Melding bij de GGD

Wratten bij kinderen hoeven niet gemeld te worden.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met wratten niet te weren.

Waterwratten

Wat zijn het?

Waterwratten, ook wel 'bolhoedwratten' genoemd, komen door een virus. Het zijn kleine glanzende parelmoerachtige bultjes. In het midden zit een grote porie. Waterwratten ontstaan eerst op de romp, de oksels, dan naar de bovenarmen, elleboog, bovenbenen en de knieholtes. Waterwratten verdwijnen meestal vanzelf binnen zes tot achttien maanden. Daarna is het kind immuun voor waterwratten.

Besmetting

De waterwratten zijn gevuld met vocht waar het virus in zit. Wanneer de waterwratten vanzelf of door het krabben opengaan, komt het besmettelijke vocht eruit. Besmetting komt door het directe contact met de waterwratten of via voorwerpen als handdoeken. Na de besmetting duurt het enkele weken tot maanden voor er waterwratten ontstaan.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Was uw handen en die van de kinderen goed na het aanraken van de wratten.
- Laat het kind niet aan de wratjes krabben.
- Open wratjes eventueel behandelen (indien doktersadvies) en afdekken.
- Extra aandacht voor persoonsgebonden gebruik van een washandje en handdoek. Gebruik de washand en handdoek maar één keer.
- Reinig en desinfecteer het speelgoed en oppervlakten zoals bedranden.

Melding bij de GGD

Waterwratten hoeven niet gemeld te worden.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met waterwratten niet te weren.

Opmerking

Behandeling door de huisarts is meestal niet nodig.

Wormpjes (aarsmaden, oxyuren)

Wat zijn het?

Aarsmaden zijn kleine wormpjes die in de darmen leven. Ze komen met de ontlasting naar buiten en zijn dan met het blote oog te zien. De wormpjes zijn ongeveer één cm lang en wit van kleur. 's Avonds en 's nachts kruipt het vrouwtjesworm naar buiten en legt eitjes rond de anus.

De verschijnselen van wormpjes zijn:

- jeuk rond de anus;
- soms vage buikklachten;
- oververmoeidheid en prikkelbaarheid als gevolg van slecht slapen door de jeuk.

Besmetting

Als een besmet kind aan de anus krabt of de handen niet wast na een toiletbezoek, blijven de eitjes plakken aan de vingers en nagels. Wanneer de vuile handen de deurklinken, speelgoed of andere objecten aanraken blijven de eitjes hangen. Als iemand anders dit aanraakt en daarna zijn vingers in zijn mond stopt slikt hij de eitjes in. De eitjes worden wormpjes in de darmen. Veel kinderen besmetten zichzelf of het gezin regelmatig. De wormpjes kunnen met medicijnen behandeld worden.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Pas de hygiënerregels goed toe.
- Maak bij het voorkomen van wormpjes de toiletten vaker schoon, denk hierbij ook aan de deurknop, kraan, trekker en vloer.
- Houd de nagels goed kort, schoon en altijd boenen tussen de nagels.
- Waarschuw de ouders als de kindjes wormen hebben.

Melding bij de GGD

Kinderen met wormpjes hoeven niet gemeld te worden.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met wormpjes niet te weren.

Opmerkingen

Bij een anti-wormkuur wordt meestal het hele gezin mee behandeld. Bij behandeling zijn de klachten binnen enkele dagen over. Bij deze wormpjes hebben zandbakken geen rol bij de overdracht van het ene kind naar het andere kind. Niet goed onderhouden zandbakken kunnen besmet zijn met eitjes van honden- en kattenspoelwormen.

Zesde ziekte (exanthema subitum)

Wat is het?

De zesde ziekte komt door een virus. Het is een onschuldige ziekte die uit zichzelf geneest. De zesde ziekte komt vooral voor bij kinderen onder de drie jaar.

De verschijnselen van de zesde ziekte zijn:

- een paar dagen hoge koorts (boven de 39 °C);
- eventuele een koortsstuip door de snel oplopende koorts;
- de koorts zakt vrij abrupt;
- mogelijk ontstaan er niet jeukende, iets verheven rode vlekjes op de huid van het gezicht en de romp en deze breiden zich verder uit naar de armen en de nek.

Besmetting

Als een besmet kind niest of hoest, verspreiden de virusdeeltjes zich via kleine, in de lucht zwevende vochtdruppeltjes. Speeksel zorgt voor overdracht, denk hierbij aan bestek, bekers, speelgoed dat in de mond is geweest. Als een kind de virusdeeltjes inademt of het voorwerp in de mond stopt kan hij ziek worden. De ziekte is besmettelijk vanaf het moment dat de koorts opkomt, hoe lang de ziekte besmettelijk blijft is onbekend. Iemand die ziek is geweest door de zesde ziekte blijft levenslang drager van het virus.

Wat kunt u als beroepskracht doen?

- Ventileer de ruimte goed door ramen en deuren op een kier te zetten.
- Pas de hygiëneregels goed toe.
- Laat de kinderen geen gebruik maken van andermans bestek en servies.
- Speelgoed dat in de mond is geweest direct schoonmaken.

Melding bij de GGD

Vlekjesziekten zijn meldingsplichtig op basis van artikel 26 Wet publieke gezondheid wanneer er twee personen of meer binnen twee weken dezelfde uitslag hebben.

Toelaten of weren?

Een kindercentrum hoeft kinderen met de zesde ziekte niet te weren.

Opmerkingen

De zesde ziekte kan gemakkelijk verward worden met andere 'vlekjesziekten'. Daarom zal de GGD bij een melding van zesde ziekte altijd controleren of het echt om de zesde ziekte gaat.

Protocol medicatie

Het verstrekken van geneesmiddelen gebeurt alleen op verzoek van ouders/verzorgers. Ze geven hiervoor schriftelijke toestemming middels onze medicijn overeenkomst.

Medicijnen op doktersrecept

Als een kind gebruik moet maken van medicijnen op doktersrecept op de kinderopvang geldt het volgende:

- Het medicijn op doktersrecept moet op naam staan van het kind en compleet in originele verpakking en bijsluiter aan een pedagogisch medewerker afgeleverd worden. Zij controleert de datum en toedienfrequentie.
- Overeenkomstig advies van de GGD dienen nieuw voorgeschreven medicijnen altijd eerst thuis toegediend te zijn.
- Ouders dienen altijd een formulier medicijnverklaring volledig in te vullen en te ondertekenen. Hiermee geven zij toestemming om het medicijn overeenkomstig aan hun kind toe te dienen. Ouders dienen goede instructie te geven over de wijze van toediening. Zonder medicijnverklaring worden er GEEN medicijnen toegediend.
- Indien de ouder(s) op het bij ons bekende telefoonnummer niet goed bereikbaar zijn, zijn zij verplicht ons een telefoonnummer te geven waarop zij die dag wel goed bereikbaar zijn.
- De pedagogisch medewerkers spreken dagelijks met elkaar af wie op die dag verantwoordelijk is voor het op correcte wijze toedienen van de medicijnen. Deze persoon leest de bijsluiter goed na zodat zij op de hoogte is van de meest voorkomende bijwerkingen.

Homeopathische geneesmiddelen en zelfzorgmiddelen

Voor homeopathische geneesmiddelen en zelfzorgmiddelen (bv hoestdrankje) gelden dezelfde richtlijnen als vermeld onder “medicijnen op doktersadvies”.

Paracetamol

Paracetamol wordt regelmatig gebruikt bij kleine kinderen o.a. bij het doorkomen van tanden en kiezen, na een inenting of bij pijn en/of koorts. Paracetamol werkt tegen pijnbestrijding en eventueel koortsverlagend.

Omdat het kinderdagverblijf aansprakelijk is voor het kind gedurende het verblijf, wordt er alleen na overleg paracetamol toegediend.

Hiervoor hebben de ouders vooraf schriftelijk toestemming gegeven op het algemene toestemmingsformulier.

Tevens geldt de verplichting voor ouders om te melden aan de pedagogisch medewerkers wanneer ze hun kind paracetamol gegeven hebben vóór de komst naar de opvang.

Indien ouders 's ochtends thuis een kind paracetamol geven, ligt de verantwoording daarvan bij de ouder.

Protocol zon en hitte

Aan de hand van dit protocol, willen we de risico's van zon en hitte vastleggen.

De zomers worden steeds warmer en het is dan ook goed om stil te staan bij de gevolgen voor de gezondheid. Zeker als het veel dagen achter elkaar warm is kunnen er gezondheidsklachten ontstaan.

Dit hitteprotocol heeft tot doel het personeel te instrueren hoe zij gezondheidsrisico's door aanhoudende warmte bij kinderen en medepersoneel kunnen herkennen, voorkomen en/of verminderen.

Kinderen en hitte.

Omdat baby's, peuters en schoolgaande kinderen nog in hun groeifase zitten en daardoor de verhouding gewicht en huidoppervlakte niet in evenwicht is, verliezen zij meer vocht dan volwassenen. Kinderen die last hebben van de warmte worden sneller vermoeid, klagen over hoofdpijn en krijgen concentratieproblemen. Soms gaan ze sneller ademen, lijken ze benauwd. In ernstige situaties kan het lichaam uitdrogen en oververhit raken door verlies van teveel vocht en een stijgende lichaamstemperatuur. We zijn extra alert op uitdroging bij kinderen bij:

- Overvloedig zweten
- Droge mond
- Minder naar de wc gaan/minder plasluiers (met donkergekleurde urine)
- Duizeligheid, misselijkheid/ braken of spierkrampen
- Huilen, in ernstigere gevallen zonder tranen
- Verminderde lichamelijke activiteit, lusteloos of slaperig, in het ergste geval raken kinderen bewusteloos

Als een kind één van deze verschijnselen vertoont, dan zorgen we verkoeling, bijvoorbeeld een nat washandje en laten het drinken. Zo nodig proberen we alternatieven om het kind vocht binnen te laten krijgen, zoals een waterijsje of fruit. We waarschuwen de ouders en/of zo nodig een arts bij ernstige klachten of als de situatie niet verbetert.

Maatregelen

We spelen bij onze opvang veel buiten. Zodra het weer het toelaat zijn we daar te vinden. Wanneer het buiten warmer wordt en de zon er bij komt kijken treffen we de onderstaande maatregelen.

In het voorjaar

- Kinderen worden ingesmeerd met zonnebrandcrème met een minimale beschermingsfactor 30
- Schaduwoeken worden opgehangen boven de picknicktafel en zandbak
- Er zijn extra drinkmomenten

In de zomer

- Kinderen worden ingesmeerd met zonnebrandcrème met een minimale beschermingsfactor 30
- Er hangen schaduwdoeken boven de picknicktafel en zandbak
- We bieden activiteiten met water aan voor verkoeling deze vinden plaats onder toezicht van een leidster
- Er zijn extra drinkmomenten en we bieden waterijsjes en fruit aan om de kans op uitdroging te voorkomen
- Kinderen worden luchtig aangekleed
- Tussen 12 uur en 15 uur blijven we binnen om zo het heetst van de zon te vermijden en doen we het rustig aan
- Zonwering van binnen gaat naar beneden om het koeler te houden
- Er zijn ventilators aanwezig op de groep voor verkoeling
- Zo min mogelijk verlichting aan
- Kinderen die gaan slapen worden luchtig gekleed
- We proberen de kinderen zo min mogelijk in de volle zon te laten spelen

Extreme hitte

- De kinderen spelen alleen buiten in de ochtend en dan alleen in de schaduw
- Kinderen worden ingesmeerd met zonnebrandcrème met een minimale beschermingsfactor 30
- Zolang de buitentemperatuur lager is dan binnen, zetten we de ramen en deuren zoveel mogelijk open.
- Als het buiten warmer is dan binnen dan sluiten we de ramen en deuren
- De ruimte wordt aangenaam gehouden door middel van ventilators
- Tussen 12 uur en 15 uur blijven we binnen om zo het heetst van de zon te vermijden en doen we het rustig aan
- We proberen de kinderen zo min mogelijk in de volle zon te laten spelen
- Als de hitte extreem is of erg lang duurt, kan het voorkomen dat de warmte in onze locatie teveel oploopt. De ruimte wordt aangenaam gehouden door middel van ventilators
- We bieden extra drinkmomenten aan over de dag om de kans op uitdroging te voorkomen
- We bieden extra vochthoudend eten aan zoals: komkommer, waterijsjes, watermeloen etc.